Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5215 — ՄԱՐՏ 27/9 ԱՊՐԻԼ 1903 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 11 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1321 — Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5215

درعليه‌ده غلطه‌ده ❁ آره‌وه‌لك ❁ غزته‌سى اداره‌خانه‌سى

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրֆ.
» »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշւով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Վեհապետական այցելութեանց շրջան մըն է սկսած է· Անգլիոյ Թագաւոր ու Հնդկաստանի կայսրը Բորթուկալ կը գտնուի, ու անկէ Իտալիա պիտի երթայ։ Գերմանիոյ կայսրը Տանիմարքա էր եւ դեռ նոր դարձաւ։ Ստուգուած է նաեւ որ Անգլիա դառնալէ առաջ Էտուարտ Է. պիտի տեսակցի Պ. Լուպէի հետ՝ Բարիզի մէջ, որուն պիտի այցելէ ապա Իտալիոյ Թագաւորը, երբ փոխադարձ այցելութեան երթայ Անգլիոյ վեհապետին՝ Լոնտոն։ Յայտնի է թէ քիչ ժամանակէն Վիլհէլմ կայսրն ալ Հռոմ պիտի այցելէ։ Իսկ Զարին այցելութիւնը Իտալիոյ արքունիքին՝ առ այժմ յետաձգուած է։

Վեհապետական այս այցելութեանց մէջ ամէնէն ուշագրաւն է Անգլիոյ Թագաւորին ամէնէն առաջ Բորթուկալ երթալը, ու Գերմանիոյ կայսեր Տանիմարքա այցելելը։ Առաջինը կը ցուցնէ թէ Եւրոպայի ցամաքին վրայ Անգլիոյ ամէնէն աւելի անկեղծ ու հաւատարիմ բարեկամը Բորթուկալն է, իսկ երկրորդն ալ սա կը հաստատէ թէ Գերմանիա գիտէ սիրաշահիլ նոյն իսկ այն տէրութիւնները, որոնց երբեմն յաղթեր է եւ որոնք իրաւունք ունէին բնազդական թշնամութիւն մը տածել իր դէմ։ Չի մոռցուած չէ անշուշտ թէ Բրուսիա գերմանական կայսրութիւնը ձեռք բերելէ առաջ՝ ըրած երեք պատերազմներէն առաջինը փոքրիկն Տանիմարքայի դէմ մղեց եւ կորզեց անկէ Հոլշթայն եւ Շլէզվիկ գաւառները, դաշնակից ունենալով իրեն հետ Աւստրիա, զոր ապա ղրկեց եւ գրաւուած գաւառներն ինքն առանձին իւրացուց, ասկից ծագեցաւ երկրորդ պատերազմը (Աւստրիոյ դէմ), որմէ դարձեալ յաղթական ելլելէ զատ՝ նոյն իսկ իր խոնարհեցուցած թշնամին (Աւստրիա) իրեն բարեկամ դարձուց եւ դաշնակից ըրաւ։ Մնացած է միայն երրորդ պատերազմով յաղթած թշնամին (Ֆրանսա) սիրաշահիլ, որուն համար միջոց չմնաց որ չգործածէր գերման կայսրը, բայց դեռ չէ յաջողած, թէպէտ չէ ալ յուսահատած. զի ո եւ է առիթ չի փախցներ բարեկամական ցոյցեր ընելու։

Անշուշտ շատ ուրախ պիտի ըլլայ, եթէ օր մըն ալ կարենայ Բարիզ երթալ, ինչպէս իր գահակալութենէն ի վեր երկու անգամ Քօբէնհակ գնաց եւ մեծ պատուով ընդունուեցաւ, մինչ իր մեծ հայրը՝ Վիլհէլմ Ա. կայսրը Տանիմարքայի ձեռքէն առաւ Շլէզվիկ Հոլշթայնը, նոյն իսկ արդի Քրիսթիան Թ. Թագաւորին օրով։ Այս յաջողութիւնը բաւականէն աւելի քաջալերական է Վիլհէլմ Բ.ի համար՝ շարունակելու իր սիրաշահական քաղաքականութիւնը Ֆրանսայի հանդէպ, մինչեւ որ օր մը կարենայ Բարիզ երթալ այնպէս որպէս կ'երթայ Քօբէնհակ։ Եւ պէտք է խոստովանիլ որ եթէ յաջողի, աշխարհի խաղաղութիւնը աւելի հաստատուն կռուանի մը վրայ կը դրուի։

Նոյն կարեւորութիւնը չունի սակայն Էտուարտ Է. Թագաւորին այցելութիւնը Բարիզ, ըստ որում Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ յարաբերութիւնները իրարու հետ որքան ալ մերթ ընդ մերթ դառնանան, չունին ամենեւին այն հանգամանքը որ կը յատկանիշէ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ իրարու նկատմամբ տածած ոգին ու ըղձացումը։ Ատով հանդերձ՝ Թրանսվալեան պատերազմին առթիւ երկու ազգերուն միջեւ բորբոքած փոխադարձ կիրքերուն հանդարտացման բարեգուշակ նշան մըն է Անգլիոյ վեհապետին այցելութիւնը Ֆրանսայի Նախագահին, որ բնականաբար ինքն ալ փոխադարձ այցելութիւն պիտի տայ անոր՝ Լոնտոնի մէջ։ Եւ եթէ ստուգուի Իտալիոյ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին մօտակայ այցելութիւնը Բարիզ, որուն պիտի հետեւի բնականաբար նախագահ Լուպէի տալիք փոխադարձ այցելութիւնը, աշխարհի խաղաղութեան բաղձալի դատը քանի մը շքեղ յաղթանակ աւելի վաստկած կ'ըլլայ, ասկից ոչ ոք դժգոհելու պատճառ չունենար։ Միայն թէ առ այժմ վերապահութեամբ ընդունելու է Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին եւ Պ. Լուպէի իրարու տալիք այցելութեանց վերաբերեալ լուրերը։ Ասոր պատճառը ուրիշ անգամներ բացատրած ըլլալով՝ հարկ չենք համարիր կրկնել այսօր ալ։

* * *

Վեհապետական այս այցելութիւններէն դուրս՝ քաղաքական աշխարհի մէջ այս միջոցին ուշադրութեան արժանի դէպքերն են Սերպիոյ եւ Սպանիոյ նախարարական անընդհատ փոփոխութիւնները՝ որոնք այնչափ յաճախ տեղի կ'ունենան որ մինչեւ իսկ անոնց վրայ գաղափար կազմել, կամ աւելի շիտակ կ'ըլլայ ըսել, զանոնք բացատրելը դժուար է, չըսելու համար, անհնար։ Որովհետեւ ո՛չ սկզբունքի, ոչ գաղափարի, ոչ քաղաքականութեան հիմնական տարբերութիւններ են որ առաջ կը բերեն այս յաճախական փոփոխութիւնները եւ ոչ ալ Անգլիոյ կամ Ֆրանսայի քաղաքական մեծ կուսակցութեանց նման զօրաւոր կուսակցութիւններ ունին, այլ պարզապէս սա կը հասկցուի թէ որքան որ Սերպիա եւ Սպանիա խորհրդարանական կառավարութիւններ ունին, տակաւին պէտք եղածին չափ ընտելացած չեն քաղաքական կեանքի, խակ են դեռ եւ չեն գիտեր վարել իրենց երկրին ճակատագիրը։

* * *

Բայց գոնէ անոնք իրենց ներքին պայքարները իրենց Խորհրդարաններուն չորս պատերուն մէջ կը լմնցնեն, բաւականանալով ստէպ ստէպ Նախարարութիւն փոխելով, հապա ի՞նչ ըսելու է սա կեդրոնական եւ հարաւային Ամերիկաներու հանրապետութեանց՝ որոնց մէջ ներքին քաղաքային պատերազմը այնքան շուտ կը ծագի, որքան ուրիշ երկիրներու մէջ խորհրդարանական կրակոտ հակաճառութիւններ չեն պատահիր։ Անշուշտ ընթերցողները կը յիշեն թէ գրեթէ ամիս կամ նոյն իսկ շաբաթ չանցնիր որ Նոր աշխարհի այդ հանրապետութեանց մէկէն կամ միւսէն երբեմն ալ մէկ քանիներէն միանգամայն հեռագրալուր չգայ թէ ներքին պատերազմի թատր դարձած են, թէ բերդեր կը ռմբակոծուին, թէ նաւերը կ'ընդբաղխուին եւ թէ վերջապէս մէկ կամ միւս կողմը յաղթեց կամ անձնատուր եղաւ եւայլն։ Այս վիճակին մէջ էր վերջերս Հոնտուրաս, Տոմինիքօ, Ուրուկուէյ եւ կարծեմ նաեւ Նիքարակուա։ Մանրադիտական հանրապետութիւններ ամէնքն ալ, որոնց խռովութիւնները գաւաթ մը ջուրի մէջ ալեկոծութիւններ են լոկ, եւ սակայն մարդկային կեանքեր զոհ կը տանին։ Այս ամէնուն պատճառը ուրիշ բան չէ բայց թէ քաղաքական կեանքի ճշմարիտ գիտակցութեան բացակայութիւնը, զոր մինչեւ չդարմանեն՝ հանգիստ ու անդորր կեանք չպիտի կրնան վարել։ Զուր է ուրեմն իրենց հանրապետական կառավարութեամբ պարծիլ։ Քաղաքական գոյութեան անգամ անարժան են, քանի որ արժէքը չեն ճանչնար։ Կը յիշեցնեն միջին դարու ասպետական եւ աւատապետական կռիւները, որոնք սա հետեւանքն ունեցան որ թէ՛ ասպետական եւ թէ աւատական դրութիւնները կործանեցին։ Կ'երեւի թէ նոյն վախճանը կը սպասէ նաեւ ամերիկեան այդ փոքրիկ հանրապետութեանց, ալ եթէ չգիտնան վերջ մը տալ իրենց ներքին անընդհատ պատերազմներուն։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

Զարամիտ գրիչներէն մէկը այս անգամ ալ մտեր էր Մանզումէի թիւ 554 թերթին երկու սիւնակները, աջէն ձախէն յարձակելով Տ. Գէորգ եպիսկոպոսին վրայ։ Մենք որ ուշադրութեամբ կը հետեւինք եւրոպական հայ գաղութին վերաբերեալ բոլոր լրագրական հրատարակութեանց, անմիջապէս ըմբռնեցինք թէ վերոյիշեալ թղթակցութեան ներքեւ Բ. Թղթակից ստորագրողը ուրիշ մէկը չէ բայց միայն Պընճըլարցի Տ. Թադէոսի որդին եւ կամ այդ քահանայի ընտանիքին բարեկամներէն մէկը, որ ծածկելու համար որբերու ծանօթ խնդրին մէջ Տ. Թադէոսեանց կատարած դերը, կը յարձակի Առաջնորդ Սրբազանին վրայ, ըսելով թէ կը հալածէ խեղճ (՞) քահանան, մինչ այս վերջինը աւուր հացի կարօտ մնացած՝ դիմեր է օտարներուն, նպաստ հաւաքելու համար։

Տակաւին չէ մոռցուած թէ այդ քահանան երբ երկու տարի առաջ եկած էր Եւրոպա, առանց իր ձեռքը ոչ մէկ պաշտօնագիր ունենալու, եւ ինչպէս պրուսական թերթերը այն ժամանակ հրատարակեցին, Ս. Հայրապետը եւ Ազգ. Պատրիարքարանը արգիլեցին զինքը՝ Եւրոպայի մէջ որ եւ իցէ եկեղեցական պաշտօն վարելէ։ Անկէ ի վեր այդ քահանան կը խառնէ Բարիզը։ Ժամանակ մը փորձեր ըրաւ Բարիզի հոգեւոր հովիւին եւ Հոգաբարձութեան դէմ խլրտումներ հանելու. ապա Անգլիա եկաւ. թէ՛ հոս եւ թէ Լոնտոնի մէջ բաւական աշխատեցաւ մնալու համար, բայց երես չգտաւ։ Ետոյ դարձեալ գնաց Բարիզ. այս անգամ Քօնթէս Բօլոնայի որբանոցական գործին մէջ դեր մը ստանձնելով, կարգ մը անմեղ մանուկներ թշուառութեան մատնեց, ինչպէս արդէն մեր նախորդ թղթակցութիւնով գրած ենք։ Բ. Թղթակիցը կը կը գրէ թէ այդ Տ. Թադէոսը հիմակ կը մուրայ եղեր. Եւրոպայի մէջ տեղ չթողուց որ առանց մուրալու անցնէր այդ քահանան։ Մեր առած ստոյգ տեղեկութեանց համաձայն, հիմակ այդ քահանան ընտանիքով Քօնթէսի հոգածութեան ներքեւ կը գտնուի։

Տ. Թադէոսը ո՞վ հրաւիրեց Եւրոպա գալու, ըսէք Պ. Բ. Թղթակից։ Քահանայ մը երբ առանց բարձրագոյն իշխանութեանց ո՛չ մէկէն երկտող յանձնարարական մը ձեռքը ունենալու, Վիճակի մը Առաջնորդէն առանց հրաւէր ընդունելու ճամբայ կ'ելլէ հազարումէկ հնարքներով, պաշտօն մը ձեռք բերելու հետամուտ կ'ըլլայ, ու չի յաջողիր, ո՞վ կ'ըլլայ պատասխանատուն։ Քահանայութիւնը բաղդախնդրութի՞ւն է միթէ Պ. Թղթակից. պաշտպանեցէք ո՛րքան որ կ'ուզէք, բայց Եւրոպայի մէջ գտնուող հայ համայնքը, Հոգաբարձութիւններն ու հովիւները ձեր պաշտպանողականներով չէ՛ որ պիտի ճանչնան զայն։

Կարծենք առ այժմ այսքանը բաւական է՝ Բ. Թղթակցին կողմէ պաշտպանուած յանցաւոր քահանայի մասին։ Անցնինք թղթակցութեան միւս կէտերուն, որուն մէջ տեղ մըն ալ ըսուած էր թէ Տ. Գէորգ Եպիսկոպոս Վիեննա երթալու մտադիր է, մատուռ մը հաստատելու համար։ Եթէ գիտնալու ըլլար Իւթիւճեան Սրբազան ի՛նչ դժուարութեանց մատնուած ըլլալը Աւստրիոյ մայրաքաղաքին մէջ՝ ասկից առաջ կրկնակի այցելութիւններուն ժամանակ, այն ատեն ամօթ պիտի զգար այս մասին եւս ո եւ է յարձակում ընելու։ Այս մասին գլխաւոր տեղ կը բռնէ հետեւեալ իրողութիւնը՝ զորս Վիեննա գտնուած ժամանակնիս հաւաստի աղբիւրներէ քաղած ըլլալով, այսօր աւելորդ չենք համարիր Արեւելքի ընթերցողներուն ներկայացնել։ Իւթիւճեան Սրբազան ասկից չորս տարի առաջ, հովուական այցելութիւնով Ռումանիա գացած ատեն՝ երկու անգամ Վիեննա մնացած է օրերով, եւ այն ատեն ամէն ջանք ի գործ դրած է, հոն մատուռ մը հաստատելու համար, սակայն այն ատեններէն քիչ առաջ, հանրածանօթ Տ. Թադէոս ամբողջ տարի մը այդ մայրաքաղաքին մէջ գործելէ յետոյ փախած էր, տխուր էջ մը ձգելով վիեննական հայ գաղութին ժամանակակից պատմութեանը մէջ։ Այդ միջոցին, Տ. Գէորգ եպիսկոպոս իր փափաքը կը ներկայացնէ գաղութին ողջամիտ դասակարգին, չը մոռնալով միեւնոյն ատեն իր հայրական յորդորները ու խրատները՝ ժամ առաջ ի գլուխ հանելու համար. բայց այդ քահանային ունեցած վարմունքը այնքան թարմ էին անոնց միտքին մէջ, որ ամէն ջանք եւ աշխատութիւն ապարդիւն մնացին, որով Իւթիւճեան Սրբազանի մտադրած ծրագրին գործադրութիւնը յետաձգուեցաւ յարմար ժամանակի։

Վերջապէս, չեմ ուզեր երկարել, որովհետեւ լաւ գիտեմ թէ Բ. Թղթակիցին գրութիւնները ծայրէ ծայր խոլ հակառակութեան արդիւնք են։ Այս առթիւ դիտելի արժանի կէտ մը կայ զորս չեմ ուզեր լռութեամբ անցնիլ։ Բ. Թղթակիցին Տ. Գէորգ եպիսկոպոսի դէմ գրածներուն ոճը, որուն մէջ ի յայտ եկած է գրողին նկարագիրը, պատուաբեր չէ զինքը հիւրընկալող խմբագրութեան։ Սա Ս. Հայրապետին վստահութիւնը վայելող վաւերացուած Եւրոպայի Առաջնորդ մը ըլլալով, ամէն պարագայի մէջ անոր հարկ եղած յարգանքը ընծայել իրեն, նոյնքան ալ Եկեղեցին կը պատկանի։ Երբ կարդացինք Բ. Թղթակիցին հայհոյալից գրութիւնը, զարմանքնիս չարմեց թէ ինչպէս հիւրընկալուեր էր. գիտենք որ այդ բարիզեան գրչակին անծանօթ մնացած է քաղաքավարական տարրական օրէնքները. գոնէ նոյն թերթը չի հետեւէր անոր օրինակին։

Մանչեսթր — ԱՐԹՈՑ

ՄԵՐ ԳՐՈՂՆԵՐԸ

Ակնարկ մը նետենք նոր գրողներուն, կամ տարբեր բացատրութիւնով մը, գրականութեան արդի ուղղութեանց վրայ, տեսնելու համար թէ, նոր սերունդը, գրական ի՛նչպիսի սնունդ մը կ'առնէ, գոհացում տալու համար իր մտաւորական պահանջումներուն, եւ թէ, գրական ի՛նչ ուղղութիւնով կը պատրաստուի անիկա։

Գրականութիւն մը, զարգացման ո՛ր աստիճանի մէջ ալ գտնուի, կամ բաղդատական ի՛նչ յարաբերութիւն որ ունենայ ուրիշ համայնքներու գրականութիւններուն հետ, անհրաժեշտօրէն, պիտի ունենայ իր մասնաւոր աշխատաւորները, որոնք, կենդանի կերպով պիտի ներկայացնեն զանիկա, իր բոլոր յառաջդիմութիւններուն ու ստորնական փուլերուն մէջ։ Անոնք, գրականութեան թարգմաններն են հանդէպ հասարակութեան, որ ամէն պարագայի մէջ, բաղդատաբար, մտաւորական ստոր կարողութիւն մը ունի, ու երբ գրական սնունդը անոնցմէ կը սպասէ։ Այսօրուան գրականութիւնը, ակներեւ է թէ, լրագրութեան մէջ կը բիւրեղանայ, հետեւաբար, անոր որակական որպիսութիւնը ճանչնալու համար, բնականաբար պիտի թղթատենք լրագրական հաւաքածոները։ Փորձե՛նք այդպիսի աշխատութիւն մը, եւ ահաւասիկ ինքզինքնիս մեծ յուսավրիպման մը սարսուռովը համակուած պիտի գտնենք, չփուելով գրական սնանկութեան մը՝ որ կը նշմարուի, արեգակի յստակութեամբ։

Այսօրուան մեր լրագրութիւնը, գլխաւորաբար, թատերավայրը դարձած է երկու ուղղութիւններու։ Առաջինը, գրագէտ դասակարգին մէջ միշտ գոյութիւն ունեցող անձնական վիճաբանութիւնն է, որ երթալով կ'աճի։ Դժբախտաբար, մեր գրագէտ դասակարգին մեծամասնութեան մէջ, սկզբունքի տեսակէտը կորսնցուցեր է իր նշանակութիւնը։ Անոնք երբեմն համակրական շատ սերտ յարաբերութիւններ կ'ունենան, իրարու համար առատ ռէքլամներ կ'ընեն, եւ սակայն յանկարծ, օրին մէկը, կը քէնոտին, ու կը սկսին ամէնէն կծու ակնարկութիւնները ուղղել իրարու հասցէին, առանց մտածելու թէ, ընթերցող հասարակութիւնը ի՛նչ պարտականութիւն ունի մտիկ ընելու իրենց ոգնչութիւնները։ Լրագրութիւնը նուիրական հաստատութիւն մըն է, ուր, երբեւէ վիճաբանութիւն, գաղափարի փոխանակութիւններ միայն ներելի են։ Ասկէ զատ, այդ միեւնոյն հասարակութիւնը, ի՛նչ գաղափար պիտի կազմէ անոնց բարոյական վիճակին վրայ, երբ տեսնէ որ, անոնք, որ համեմատաբար, զարգացման աւելի բարձր հարթակի մը վրայ կը գտնուին, այնքան յեղյեղուկ են իրենց սկզբունքներուն մէջ, այսօր կը փառաբանեն, վաղը կը պարսաւեն, այսօր կը պաշտեն, վաղը կանարգեն, եւ փոխադարձաբար։

Երկրորդ ուղղութիւնը, քննադատութեանց այն եղանակն է, որ անընդհատ կը տեղայ մեր հանրային պաշտօնէութեանց վրայ, ըլլան անոնք Առաջնորդ, քահանայ, ուսուցիչ, քարոզիչ, ժողովական կամ թաղական։

Չենք ըսեր թէ, մեր հանրային պաշտօնէութեանց նկատմամբ եղած քննադատութիւնները ջնջելու է, քանի որ, [illegible] մը պատճառաւ, մեր շուրջը անանկ զեղծումներ, բարոյական անանկ բռնաբարումներ կը վխտան, որոնց մտայղացումը անգամ, ահագին սարսուռ մը, ցնցում մը կու տայ ջղային դրութեան։ Մեր հասարակութեան մէջ կը գտնուին Առաջնորդներ, որոնք ոչ իմացական հմտութիւն ունին, եւ ոչ հովուական կարողութիւն. անհամ, անամէջ ու անիմաստ քարոզներ կուտան, որոնց միջոցաւ անձնական հաշիւներ կը մաքրեն, կը պահանջեն որ, վարժարանին մէջ միմիայն գրաբար լեզու ուսուցուի. հարիւրաւոր ոսկիներ կ'իւրացնեն այն նպաստ դրամներէն, որոնք բազմաթիւ աղքատներու կարօտութեան սփոփման սահմանուած են, եւ այդ ոսկիներէն բաժին կը հանեն նաեւ ուրիշներուն՝ իրենց համակիրներ եւ ընտրողներ ճարելու համար, իրենց հակառակորդներէն վրէժ լուծելու համար, սրիկաներ կը թելադրեն, եւ սինլիքոր միջոցներու կը դիմեն. քովերնին 15–16 տարեկան թարմ պատանիներ կը պահեն, սպասաւոր մը ունենալու, կամ որբ մը պատսպարելու դիմակին տակ՝ իրենց ցանկական կիրքերին փափկայանք տալու համար. Առաջնորդարանին մէջ հաւատն աղջիկներու կուսութիւնը ստուգելու մասին բժշկական քննութիւններ կատարել կուտան աչքերնուն առջեւ. դըպրոցները փակել կ'ուզեն՝ ամսականին ապահովցնելու համար։ Քահանաներ՝ որոնք իրենց խոժոռ ու խառնուած վիճակին մէջ, Առաջնորդ փոխանորդութեան պաշտօն կը վարեն անարժանաբար, սոսկալի ու քստմնելի հայհոյանքներ կ'ընեն. գդալի համար Պատրիարքարանին եկած նպաստները կ'իւրացնեն, տակէ անկէ կաշառք կ'առնեն. առտուընէ մինչեւ իրիկուն, քեյֆալի պէս տունէ տուն կը շրջին աղջիկ, տղայ ամուսնացնելու համար։ Քահանայութիւնը արհեստ մը, իսկ եկեղեցին՝ խանութ մը կը ճանչնան. առանց կանխապէս դրամ առնելու՝ ոչ կնունք կ'ընեն, ոչ պսակ կը կատարեն, եւ ոչ մեռել կը թաղեն. ասոր անոր գործիք կ'ըլլան դրամական ակնկալութեան մը փոխարէն, ազգային հաստատութիւններուն վնասելու համար։ Ուսուցիչներ, որոնք սոսկալի օղեմոլներ ու անբարոյականներ են. ամէն գիշեր խմելու կամ երգելու կ'երթան, ու առաւօտուն եկեղեցի կուգան չարական ըսելու իբրեւ երաժիշտ, եւ կամ սուտ հիւանդութեամբ բացակայ կը մնան, ու ասդին անդին մարտիրոսի մը ձեւով ինքզինքնին կ'արդարացնեն քննադատութեան մը հանդէպ։ Ժողովականներ, որոնք պիղծ մը օգուտի ակնկալութեամբ, ամբողջ ուսանողութեան մը բարոյական ապագան վաճառելու պատրաստակամութիւն կը յայտնեն. անձնական քմահաճոյքի համար քահանաները պատարագելէ կ'արգիլեն. ազգայնութեան բերումով մակարդներու գոյութիւնը կը պաշտպանեն. օրը սկզբունք մը կ'որդեգրեն, իրենց հաշիւին համեմատ։ Անհատներ, որոնք Ս. Հաղորդութեան նուիրականութիւնը կը սրբապղծեն, ու ժողովուրդին անկրօնութիւն կը քարոզեն։ Ու դեռ սոսկալի զեղծումներու ի՛նչ երկարաշարքեր, որոնք հասարակութիւնը կ'ուծացնեն եկեղեցիէն, կրօնքէն, հաւատքէն ու դպրոցէն։

Բայց, այս բոլոր վէրքերուն գոյութիւնը ընդունելով մէկտեղ, լրագրութիւնը, Թրքահայ գրականութեան հայելին, այսպիսի տիրացուական ծեծեւեռութիւններով բոլորովին լեցնելն ալ, տեսակ մը վանտալական գրականութիւն է, որ մեր մտաւորական ու բարոյական հանգամանքներուն վրայ աղէկ գաղափար մը չիտար։ Հասարակութիւնը, հիմա մտաւոր. աւելի ներուժ լարուած քով մը կը հետաքրքրուի լրագրութեան բովանդակութեանը, ու տրամադիր է լափելու բոլոր այն [illegible] մասերը, որոնք կը նպաստեն իր իմացական զարգացումին ու ընդլայնումին։ Կ'ընդունինք որ, օրաթերթերուն կամ հանդէսներուն օրըստօրական աճումն ու բազմացումը, մտաւորական յեղաշրջում մը, ու գրական գնահատութեան մը արտայայտութիւնն է, սակայն դժբախտաբար մեր մէջ, լրագիրներու շատնալուն զուգահեռական համեմատութեամբ անոնց բովանդակութիւնն է որ կը տաժէ հետզհետէ, առնելով հանգամանք մը, որ գրական անկման մը ու սնանկութեան մը բնորոշումն է։ Ցանցառաբար ընթերցողը կը հանդիպի գրուածքներու, որոնք ամէն տեսակէտով նպաստաւոր են նկարագրի կազմութեան, լուսամտութեան ու մտքի հորիզոնին ընդարձակման։

Զօրաւոր հակազդեցութիւն մը, շատ զօրաւոր, ջղուտ հակազդեցութիւն մը պէտք է, դիմադրելու համար այս գրական սնանկութեանը, որ ամէն տեսակէտով անպատուաբեր է մեր մտաւորական յառաջատուութեան պատմութեանը։ Այս հակազդեցութեան պարտականութիւնը բնականաբար կը վերաբերի գրողներու ընտրելագոյն ու սիրելագոյն այն դասակարգին, որ պզտիկ թիւ մը չի կազմեր, եւ որ իր գաղափարական ու գրական հմտութիւնովը, ամէն կերպով կարողութիւնը ունի իր սպասարկութիւնը բերելու այս բարոյական նպատակին գործին։ Մեր հասարակութիւնը պէտք ունի իմաստասիրական եւ գրական գրուածքներու, մտքին ու սրտին հորիզոնը ընդարձակելու, լաւ նկարագիր մը շինելու, եւ բարոյական ու իմացական բարձրագոյն աստիճանի մը հասնելու համար։ Պէտք ունի կրօնական լուսաբանող յօդուածներու, որովհետեւ հասարակութիւնը մեքենայօրէն կը հետեւի եկեղեցական արարողութիւններու, կրօնական հաւատալիքներու, առանց հասկնալու անոնց բարոյական նշանակութիւնը։ Ժողովուրդը այս պատճառով չազդուիր կրօնքին բարոյական հեղինակութենէն, որով օրէ օր կ'աւելնան ընտանեկան ու ընկերական ապականութիւնները։ Պէտք ունի գիտական յօդուածներու, ժողովրդական ու բացատրական լեզուով, որովհետեւ առողջապահական, բժշկական գիտելիքներու ան-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (22)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ԱԼՔՈՒԼԱՎԱՃԱՌԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Բ

—Ապահովուեցէք, պատուական մարդոց կողմէ հիւրընկալուած է եւ անոնց բնակարանին մէջ կատարեալ խնամք կ'ընդունի։ Ճաշէն առաջ տեսայ զինքը։ Բեկած մասը իր տեղը դրուած է. ամէն ինչ լաւ կ'ընթանայ։

—Հոս փոխադրել պիտի տամ զայն։

—Բժիշկը արգիլած է տեղափոխութիւնը։

—Այն ատեն ես կ'երթամ կը խնամեմ զինքը...

—Չե՛ք խորհիր թէ բարի քաղքենիներու տունը կը գտնուի ան... Չեմ կարծեր թէ ձեր տեղը հոն ըլլայ։

Այս պարզ յայտարարութեան վրայ, շատ բացորոշ կերպով ըսուած, բայց առանց դառնութեան, օրիորդ Տհարիէլ սարսռաց։ Հակառակորդին կողմէ ստացած առաջին հարուածն էր, ու Էթիէննէդ կը զգար վիրաւորուած ըլլալը։

—Զաւակս Քրիսթիան որբ չէ տակաւին. հայր ունի. շատ գոհ եմ այդ կէտը ձեզ հասկցնելուս համար։ Ուրեմն մի՛ փորձէք, կը խնդրեմ, ինքզինքնիդ դնելու իմ կամ իմիններուս տեղը... Ձեր կողմէ կատարուած բազմաթիւ ոտնձգութեանց հանդուրժեցի... բայց ներկայ պարագային՝ ո եւ է ոտնձգութիւն չպիտի թոյլատրեմ։

Էթիէննէդ պէտք զգաց փոխելու վիճաբանութեան կռուանը, ուր կը գտնուէր վայրկենէ մը ի վեր, եւ որ նպաստաւոր չէր թուեր իրեն։ Գլուխը ծռեց տխրութեամբ ու դողդոջուն ձայնով մը ըսաւ.

—Այդքան վշտացուցիչ խօսքեր ընելու համար է որ եկա՞ծ էք հոս։

—Բնա՛ւ։ Հոս եկած եմ՝ ձեզի իմացնելու թէ Քրիսթիան չպիտի կրնայ այս իրիկուն Թուրժվիլ գալ։ Կրնայի հեռագիր մը ուղղելով ձեզ բաւականանալ, բայց աւելի պատշաճ համարեցի անձամբ ձեզի իմացնել իմ զաւկիս պատահած արկածը, կարելի եղածին չափ մեղմացնելու համար այդ լուրին ձեր վրայ առաջ բերելիք տպաւորութիւնը։

Էթիէննէթ սեղմեց բռունցքները ու արտեւանունքները վար իջեցուց, որպէս զի Վէրնիէ չտեսնէ իր շողարձակ նայուածքը։ Ու մտովի ըսաւ. «Ա՛հ, տխմար ծերուկ, վրաս կը խնդա՛ս։ Ըրածդ սուղի պիտի նստեցնեմ քեզի։ Բայց քանի որ հեգնել կը սիրես, հեգնութեամբ խօսինք։»

Անձկալից ժպիտ մը ունեցաւ ու ըսաւ.

—Պարոն, ձեր բարութեան համար երախտապարտ կը զգամ ինքզինքս։ Կռահեր էք այն վիշտը՝ զոր պիտի զգայի... Սրտանց շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ։ Քանի որ Քրիսթիանը դարմանելու գործը կը զլանաք ինծի, վիշտ պատճառելով, կը հաճի՞ք անոր որպիսութեան վրայ ամէն օր տեղեկութիւն հաղորդել ինծի։

—Ինք տեղեկութիւն պիտի տայ, անտարակոյս։

Վէրնիէ երկու քայլ առաւ դէպի դուռը, հանդարտ ինքնավստահութեամբ մը։ Էթիէննէդ, իր ամէնէն անդիմադրելի ժպիտը արձակեց եւ անանկ աչքեր ըրաւ, որոնց՝ քիչ մարդիկ կրցած էին դիմանալ։ Վէրնիէ դէմքի արհամարհոտ ծամածռում մը ունեցաւ, քամահրանքով դիտելով Էթիէննէդը ու գլխով բարեւելով զայն, ինչպէս ներս մտած ատեն։ Ետոյ ըսաւ.

—Օրիորդ, ծառայ եմ։

Առանց ետին դառնալու, դուրս ելաւ Վէրնիէ, իբր թէ հանրային վայրէ մը դուրս ելլէր։ Անոր ետին՝ Էթիէննէդ կատաղութեան յեղակարծ շարժում մը ըրաւ. յետոյ ուժգին կից մը տուաւ ցած աթոռակի մը, եւ ազատօրէն պոռթկացած իր բնական գռեհկութեամբ ըսաւ.

—Ա՛հ, ծերուկ հրէ՛շ, միլիոններու տոպրա՛կ, քեզի պիտի հասկցնեմ տանս մէջ անանկ լիրբ խօսքեր ընելդ։ Տղուդ հետ պիտի ամուսնանամ, որպէս զի հասկնաս թէ որո՛ւ հետ գործ ունիս։ Ամէնքդ ալ մոխրի վրայ պիտի նստեցնեմ։ Աւասիկ ծերուկ մը՝ որ քաջառողջ է։ Ասոր հետ մէկտեղ կնիկն ալ կը խաբէ զինքը, կարելի եղածին չափ լաւագոյն կերպով եւ հրապարակաւ։ Պիտի տեսնե՛ս ըլլալիքը։

Էթիէննէդ տակաւին կ'որոտար սրահ մտած ատեն, ուր Մարիէթ ու Քլամիրոն կը սպասէին իրեն։

—Շատ չմորած կերպարանք մը ունիս, ըսաւ Քրիսթիանի բարեկամը. հայր Վէրնիէ անպարկեշտ առաջարկութիւննե՞ր ըրաւ միթէ։

—Ա՛հ, այո՛։ Իմաց տուաւ թէ Քրիսթիանի մէկ ոտքը խորտակուեր է եւ թէ գիւղը կը դարմանուի։

—Ա՛հ, խեղճ տղայ, գոչեց Քլամիրոն։

—Է՛հ, զգուշութիւն ըրէ որ ձեռքէդ չառնեն մարդուկդ, ըսաւ Մարիէթ չարաճճի ժպիտով մը. Քրիսթիան կ'արժէ շիտակը...

—Լա՛ւ, լա՛ւ, պատասխանեց Էթիէննէդ։ Տակաւին հաւկիթ չէ ածած այն հաւը՝ որ իմ ձեռքէս պիտի խլէ զայն։

Խաղի սեղանին առջեւ նստաւ ու մտքի մեծ արթնամտութիւն մը ցոյց տալով ըսաւ.

—Ո՞ւր մնացեր էինք։

Մարիէթ թուղթերը առաւ սեղանին վրայէն ու խաղի սկսելով.

—Հինգ հարիւր պիտի ընէի... կը նշանակեմ։ Աղուոր, բլուֆքոն ըրի։

Քլամիրոն իր թիկնաթոռին մէջ քթին տակէն մռմռաց.

—Ես կը վախնա՛մ։

Էթիէննէդ պատասխանեց պաղարիւն շեշտով.

—Տեսնե՛նք։

(Շարունակելի)

տեղեկութիւնն, շատ մը կանխահաս մահեր ծիւրումներ կը պատահին, հետզհետէ ջլացած, վատոյժ սերունդ մը կը պատրաստուի՝ զուրկ բարոյական ու հոգեկան կորովէ։ Պէտք ունի առեւտրական, ուսումնական, վաճառականական դրուածքներու, որովհետեւ արեգակնային ճշմարտութիւն մըն է թէ, մեր հասարակութիւնը նիւթական յետադիմութենէ մը, տագնապէ մը բռնուած է, մրցակցութեան զօրաւոր ձեռներէցութենէ մը, ճկունութենէ զուրկ ըլլալուն համար։ Պէտք ունի արհեստագիտական յօդուածներու, աւանդական արհեստագործութիւնները զարգացնելու, եւ գիտական նորանոր յղացումներուն հետ համընթանալու համար։

Այս պէտքերը, որոնք հասարակութեան մը բարոյական շինուածքին, եւ նիւթական բարօրութեան ատաղձները կը կազմեն, եւ սակայն մենք, տխմար վիճաբանութեան մը վէճերուն մէջ սահմանափակուած, կ'անտեսենք այս կարեւոր նիւթերը, եւ կը պօռանք, կը կռուինք, իրարու գլուխ պատռելու աստիճան վայրենութեամբ։ Որքան որ հիները չենք հաւնիր, «դուք զառամած էք, անկարող էք, պիտականութիւններ էք» կը պօռանք անոնց երեսին, այսու հանդերձ ճշմարտութիւնը պարտականութիւն կը դնէ մեր վրայ խոստովանելու թէ, հին լրագրութիւնը, պարունակութեան ու բովանդակութեան տեսակէտով, աւելի բարձր մակարդակ մը ունէր, որովհետեւ աւելի լուրջ նիւթերու կարեւորութիւն կը տրուէր. հիմակուան ժամանակին մէջ, թէեւ լեզուական մեծ բարեփոխութիւն մը կը տեսնուի, սակայն անդին իմաստը ու գաղափարը կը տուժէ։

Յուսանք եւ սպասենք որ, մեր գրողները ուշադիր ակնարկ մը պիտի նետեն համեստ գրչէ մը ելած այս համառօտ տողերուն վրայ, եւ ջանք պիտի ընեն գրական լաւ ուղղութեան մը մէջ դնելու մեր լրագրութիւնը, որ Թրքահայ գրականութիւնը իրեն մէջ պարունակելու կրնայ հանգամանքներովը, այնքան բարձր նշանակութիւն մը, հեղինակութիւն մը ունի ժողովուրդի կեանքին ու բարքերուն վրայ։

Տիարպէքիր ՅԱԿՈԲ Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔԵՐ

Տեսրեւ բառը պարսիկ մատենագրութեան մէջ գործածուած է «ձեռնհասութիւն (ո՛չ թէ ձեռնհաս), ոյժ, կարողութիւն» նշանակելու համար, սակայն օսմաններէնի մէջ տարբեր առում ունի։

132. Տեֆթերի խագանի, կայսերական մատեան կալուածոց.— Կալուածահամարի վարչութիւն (l'administration du cadastre)։

133. Տիլխուն, սրտաճմլիկ.— Սիրտը արիւնոտ, կարեվէր խոցուած, «Տիլխուն օլմագ», շատ ցաւիլ, մեծ վիշտ զգալ, խորապէս զգածուիլ (etre très affligé, etre blessè au vif, au cœur). Սրտաճմլիկ, է «րըգգաթէնկիզ», (touchant). «Գուլ արզուեա տէսմիրէս օլմասըըլմա տիլխուն ու սէրկէրտան օլարագ» (թ. 148). Հատտան էֆզուն միւքէտտէր ու տիլխուն օլտուք» (թ. 256)։

134. Բաքգա, փայլուն, յստակ (ոճ), դիւրըմբռնելի (pur, facile). փայլուն, է «փարլագ, բէյմագլը, միւշաշա, չաչալը (brillant) եւն.» «Գու պէյթ Պիրտէվսինին էշարը բաքգասընտան տըր»։ «Թապիրաթը բաքգա վիւ Փարիգա» (Ցաւաջաբան)։ Այսպէս, «լէպէնի բաքգ», զուտ, անխառն կաթ (du lait pur)։

135. Բէնկին, փայլուն.— Գունաւէտ, գունագեղ, գունափայլ, զարդարուն (coloré). «Պիր էնլի սիւխէն քի խոշ թաշսիլն — պէն չէրխ տէյէր օ պէյթի րէնկէյն» (չէյխ Ղալիպ) Մանէսի րէնկինինէ հէր պէյթի կիւեա սէլսէպիլ» (Նէտիմ). «Խոպէ սիթթիլն մա եճվէյէլ րէնկինի» (թ. 137. 138)։

136. Ռուշտիյէ, ուսումնարանական.— Տարրական նախակրթարանէն (մէքթէպի իպթիտայի, école primaire) յետոյ, ու միջնակարգ կամ երկրորդական վարժարանէն (մէքթէպի իտատի, école secondaire) առաջ եղող բարձրագոյն նախակրթարան (մէքթէպէ ռիւշտի, école primaire supérieure)։

137. Ռուսումաթ, տուրքեր.— Այս բառը թէեւ կը նշանակէ առհասարակ տուրքեր, սակայն տեղական առումն է մաքսատուրք (կէօմրիւք ռէսմի, contributions indirectes. douane) «Ռուսումաթ էմանէթի ալիյյէսի» (թ. 129)։ Ի դէպ է հոս յիշել թէ հին իտալերէն doana (այժմ, dogana) բառէն փոխ առնուած Ֆրանսերէն douane (մաքսատուրք) առնչութիւն ունի հին արաբերէն տիվան (արձանագիրք, registre) բառին հետ, եւ թէ նոյն իսկ հայերէն մաքս սեմական ծագում ունի, արաբերէն մէքս (սինով), ասորերէն մէքսա։

138. Փարմագլըգ, սանդուղք.— Վանդակապատ, վանդակորմ, (balustade, grille), իսկ սեդղանէ է, ի միջի այլոց, «Թէքքերլէք փարմագլըղը» (rais), զոր գաւառացիները կ'անուանեն «ճղուղ»։

139. Փուեան, փերեւտող.— Արշաւասոյր, վազող, արագոտն, արագընթաց (prompt à la course, rapide). Փերեւտող է «խիրաման» (էտա ըլա, սալընարագ երիբիւեէն, qui marche avec élégance ou avec fierté, qui se carre en marchant)։ «Պէզմիկեահի գապրա փուեան օլտուղում տէմ տիր միւտհիշ պէյլա վասլիսինին փուեանները — օ՛լմա հէմրահըմ, դուշարի րէնկիրզարմտան սագըն» (Սլայէյի զաաէ Նաճի)։

140. Քեսրեթ, չահատակութիւն.— Խորտակում (բանակի), խառնաշփոթ փախուստ (déroute)։

141. Քեվնիյյէ, պատահական.— Աշխարհային «էքտարի քէվնիյյէ» (թ. 229). կը թարգմանուի աշխարհային վիճակ, որչափ եւ քէվնիյ» կը նշանակէ «գոյութիւն, պատահում։»

142. Քերեմքեար, շնորհող.— Բարեգործ, առատաձեռն (bienfaisant. libéral, généreux) իսկ շնորհող, է «պաղշէնտէ, պախշանէնտէ, մուհսին։»

143. Ֆեզաիհ (ֆաղիհա), անզգամութիւնք.— Ֆեզաիհ, է խայտառակութիւններ (ignominies, infamie, actes honteux, opprobres). անզգամութիւն, «շիրրէթ, խապասէթ, րէտաէթ» (méchanceté)։

144. Դապի սեռաճ, նորա գերեզմանը լուսաւոր ըլլայ.— Անոր հողը կամ գերեզմանը լաւ, մաքուր, հոտաւէտ, խնկաբոյր թող ըլլայ, «Բուրեսցէ գերեզման նորա զհոտ անուշից» (Վիեննայի Երեքլեզուեան Բառագիրք). «Մերգատը փաք ու մուատդար օլսուն. — «Թօփրաղը էյի (դայնիպ) վէ թէմիզ օլսուն»։

145. Իսքիաւ, ապրիլ.— Վերականգնիլ, ապաքինել, (վարկը) վերստանալ (se relever, se rétablir, se remettre)։— Թուրք բառագիրները յառկապէս դիտել կու տան թէ «ընթիյալ» պէտք չէ գործածել «կէչինմէք, թէայիւշ» (ապրիլ) նշանակելու համար։ Տես միւքէմմէլ օսմանլը լուղաթը, էջ 107։

146. Խադիյէ (յգ. խադայա), պակասութիւն.— Սխալ, վրէպ, սխալանք, (խադա, սէհվ, եանլըշ, faute, erreur), մեղք (կիւնահ, սուչ, péché).— Պակասութիւն է «նօգսան, էքսիքլիք» (défaut, manque). իսկ «դուսուր» բառը յառուկ ու փոխաբերական սոյն կրկին նշանակութիւններն ունենալով հանդերձ, կը նշանակէ նաեւ մնացորդ (le reste)։

147. Հայսիյեթ, կացութիւն, արժանիք.— արժանապատուութիւն (dignité). «հայսիյէթի զաթիյէ», անձնական արժանապատուութիւն (dignité personnelle). «Շան ու հայսիյէթինի վիգայէ էթմէք», պահպանել, անաղարտ պահել իրարժանապատուութիւնը (sauvegarrdie sa dignité). իսկ կացութիւն է «վազըյէթ, հալ, հալէթ» (situation) ու արժանիք, «լիեագաթ, էհլիյէթ» (mérite).

148. Մէտէնիյէթ, քաղաքակրթութիւն.— Քաղաքակրթութիւն (հաղարիյէթ, civilisation). «մէտէնիյէթէ նայլ օլան իւմէմ, միլէլի մէտէնիյէ, քաղաքակիրթ ազգեր (les nations civilisées), իսկ քաղաքականութիւն է «Սիեասէթ, բօլիթիգա, մէսլիքի սիեասիյէ «(politique)»։

139. Մէրտուտ, անարգելի.—Մերժուած տարամերժուած, մերժելի, հերքելի (repoussé, refusé, refusable, réfutable). «մէրտուտ պիր օղլու վար տըր». «մէրդուտուն պու խատիասը մէրտուտ տուր». իսկ անարգելի է «չաեանի թահգըր (méprisable).

150. Միւսթաճէլ, արագ,—ստիպողական (pressé), «միւսթաճէլ պիր մէքթուպ», ստիպողական նամակ մը (une lettre pressée), «մէվատը միւսթաճէլէ», ստիպողական խնդիրներ (matières sommaires), «ումուրի միւսթաճէլէ», ստիպողական գործեր (affaires urgentes) իսկ արագ է «չապիւք, չապուգ, սէպիւք) սէրի, թէզ—թիյզ (raide, vite.)

151. Սանիհաբիրա օլմագ, փառօք ծագիլ.— Սանիհա կամ սունուհ, է «բղխում, յայտնում (èmanatïon, manifestation). բիյրա է «բէյրասթէն (յարդարել, զարդարել, arranger, orner) բային հրամայականը, որ բարդութիւններու մէջ կը գործածուի։ Արդ, «Սանիհաբիրա օլմագ» կամ «Սանիհաբիրայի սուտուր օլմագ», է (կայսերական հրաման) տրուիլ, ելել (émaner). իսկ փառօք ծագիլ, է «չէրէֆսանիհ օլմագ, չէրէֆսունեան ու սուտուր պույրուլմագ»։

152. Սադէ, կարագ.— Սադէ, երբ ածական, կը նշանակէ «պարզ, զուտ, անխառն, անզարդ, անշուք», իսկ երբ համառօտեալ ձեւ «րուղէնի սադէ»ի, կաթէ լինուած ու կերակուրի համար գործածուած «իւղ, արդար իւղ, (սառէ եաղ, սայ եաղը, le beurre), տարբերելու համար մասնաւորապէս «րուղէնի զէյթ»էն զէյթին եաղը, ձէթ, (huile d'olive), տարբեր է սիեն, որ ըստ Գամուսի ու Ախթէրիի Քէպիրի, կը նշանակէ «խոտէ, ծաղիկէ, պտուղէ, ընդեղէնէ հանուած իւղ (essence, huile), եւ թէպէտ ֆր. beurre, անգլ. butter, կը նշանակեն թէ՛ կոգի, կարագ եւ թէ արդար իւղ, սակայն գոնէ հայերէնի, ինչպէս եւ օսմաներէնի մէջ զատ զատ բառերով կը բացատրուին։ (Շար.)

Էն Առաջ Սա Կարդացէք

ՀՈՎԱՆՈՑԱՎԱՃԱՌ

ՄԻՀՐԴԱՏ ՀԱՅԿԱԶՆ

Բանի մը հարիւր կամ հազար ղրուշ ծախսելով կը գնէք կամ շինել կու տաք զգեստ, շապիկ, ֆէս եւ գլխարկ վայելելու եւ վայլեցնելու համար։ Աղէկ։ Բայց ի՞նչ օգուտ. եթէ անձրեւի մը բռնուիք ու եթէ հովանոց չունենաք — կամ անձրեւ չանցնող հովանոց մը — ասոնք ամբողջ կը բծաւորին եւ նորութեան շէնքնորհքը չի մնար վրանին։ Ուստի, խնամով շինուած, ձեւաւոր եւ բնաւ անձրեւ չթափանցող ՀՈՎԱՆՈՑ մը գնեցէք Ղալաթիոյ հռչակաւոր հովանոցավաճառ Միհրդատ Հայկազնեանէն։ Գոհ կը մնաք

Արտաքին Լուրեր

ԻՐԼԱՆՏԱՅԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Կալուածատէրերը ու երկրագործները.— Նոր ծրագիրը.— Ընդհանուր պայմանները։

Պ. Պալֆուրի դահլիճը, ինչպէս ծանուցուեցաւ, ձեռնարկեց լուծելու խնդիր մը որ երկար ատեն ամբողջ Անգլիան զբաղեցուցած է։ Ինչպէս յայտնի է, Նոր ծրագիրով վարձակալներու համար կարելի պիտի ըլլայ տէրը ըլլալ այն հողերուն զորս վարձած են կալուածատէրերէն։ Պահպանողական կուսակցութիւնը, իշխանութեան կոչուած օրէն ի վեր, կնճռոտ կացութեան մը հանդէպ կը գտնուէր՝ այն յօյսերուն հետեւանքով զորս Կլատսթոնի ծրագիրը Իրլանտայի մէջ առաջ բերաւ։ 1886էն Իրլանտայի համար ազատական կուսակցութեան ծրագրած մեծ բարենորոգումը չիրականացաւ, եւ Պ. Պալֆուր ալ մտադիր չէ զայն վերստին ձեռք առնել, բայց խիստ հաստատ մնալով հանդերձ միութենական կռուանին վրայ, որ համաձայնութեան հիմը կը կազմէ պահպանողականներու եւ ընդդիմադիր խմբէն անջատուած ազատականներու միջեւ, նախարարապետը կը յուսայ թէ հիմակուան կարգադրութիւնը գոհացում պիտի տայ Իրլանտացիներու պահանջումներուն, եւ այդ կերպով պիտի նպաստէ միտքերու խաղաղեցուցմանը։ Պ. Պալֆուր բաւական դժուարութեամբ համոզեց իր կուսակցութիւնը այդ շաւղին մէջ մտնելու. հիմա իսկ կ'ըսուի թէ Իրլանտացիները բնաւ իրապէս գոհ պիտի չըլլան, ուրիշ բան է եթէ Անգլիոյ հետ քաղաքական աւելի կամ նուազ կատարեալ անջատում մը առաջ գայ. առկէ զատ եղած զիջողութիւնները զանոնք աւելի խիստ ու պահանջկոտ պիտի ընեն ապագային։ Իրլանտացիներուն միջեւ մը պիտի ընծայուի այն պայքարին համար, ուրկէ անկարող պիտի ըլլայ հրաժարիլ։ Հիմա վարձակալները պարտաւոր են վճարել կալուածատէրերուն. երբ պարտք ունենան Պետութեան որ իրենց հարկ եղած դրամագլուխը պիտի տայ, որպէս զի իրենց մշակած հողին տէրը իրենք ըլլան, այն ատեն աւելի դիւրին պիտի ըլլայ անոնց վճարումները կանոնաւոր կերպով չկատարելու։ Պ. Պալֆուրի առաջարկածը ընդարձակումն է մինչեւ հիմա պահպանողական կուսակցութեան հետեւած ամբողջ քաղաքականութեան՝ Իրլանտայի խնդրոյն մէջ։ Այդ կուսակցութիւնը քանի մը անգամներ փորձած էր խնդիրը կարգադրել Պետութեան կողմէ սահմանելով վարձակալութեան գինը եւ վարձակալներուն դրամ փոխ տալով, հողերը գնելու համար։ Հիմակուան ծրագիրը կ'ամբողջացնէ ու կ'ընդհանրացնէ եղած այդ փորձերուն ամբողջութիւնը։ Ըսողներ կան թէ ծրագրին քանի մը տրամադրութիւնները լուսաբանուելու կարօտ են։ Էական կէտը այն է թէ գնուելիք հողերուն արժէքը պիտի հաշուի, կալուածատէրերուն եւ հողագործներուն շահերն ալ նկատողութեան առնելու եղանակով։ Կալուածատէրերու տրուելիքին ամբողջութիւնը պիտի չկրնան վճարել վարձակալները. տարբերութիւնը պիտի հատուցանէ բրիտանական կառավարութիւնը, որով Անգլիոյ տուրք վճարող ժողովուրդն ալ իր բաժինը պիտի ունենայ այդ հատուցումին մէջ։ Այդ առթիւ տէրութեան կողմէ կատարուելիք փոխառութեան տոկոսները պիտի վճարուին՝ սեփականատէր եղող վարձակալներուն կողմէ ըլլալիք տարեվճարէն։ Այդ փոխառութեան 7/8ը 68 տարիէն պիտի հատուցուի, իսկ վերջին 1/8ին համար ալ տեսակ մը մնայուն տուրք պիտի հաստատուի գնուած հողին համար։ Տուրք վճարող անգլիական ժողովուրդը փոխառութեան հետեւանքով նոր բեռի տակ պիտի չմտնէ, բայց կալուածատէրերուն եղած հատուցումը ինք պիտի կատարէ. Այդ հատուցումը տասներկու միլիոն անգլիական ոսկի է։ Հողերու արժէքը սահմանուած է քսանըհինգ տարուան վարձքը դրամագլուխի վերածելով. իսկ սեփականատէրերուն կողմէ վաճառման գինը պիտի որոշուի քսանըութ տարուան վարձքը դրամագլուխի վերածելով։ Երեք տարուան այդ տարբերութիւնն է զոր Անգլիոյ կառավարութիւնը ինք պիտի հատուցանէ գանձէն՝ այսինքն տուրքերու հասոյթէն։ Կ'ըսուի թէ վարձակալները շատ գոհ են այդ կարգադրութենէն։ Անշուշտ կալուածատէրերն ալ այնպէս ըլլալու են։ Երբ ծրագիրը նկատողութեան առնուի Երեսփ. Ժողովին մէջ, տարակոյս չկայ թէ անոր երկրորդական կէտերը խիստ քննադատութեան մը պիտի ենթարկուին։ Ընդդիմադիրները, սակայն, ծրագրին սկզբունքին դէմ հակառակութիւն մը ցոյց չենտար. ատոր համար է որ ծրագիրը պիտի ընդունուի Անգլիոյ Խորհրդարանին կողմէ։

ՊԵԼՃԻՔԱ

Ֆրանսայի կրօնական միաբանութիւնները.— Պելճիքայի Խորհրդարանին մէջ.— Ներքին գործոց նախարարին յայտարարութիւնը։

Պելճիքայի Երեսփ. Ժողովը վիճաբանութիւն կը կատարէ կրօնական օտար միաբանութեանց խնդրոյն վրայ։ Ներքին գործոց նախարարը, պատասխանելով այն հարցումին թէ օտարները կրնա՞ն նախնական ուսում աւանդել, յայտարարեց որ կառավարութիւնը միաբանութիւն չի ճանչնար. նաեւ չզբաղիր այն խնդրով թէ օտարականները կրօնական են թէ աշխարհական եւ կամ անհնազանդ են իրենց երկրին օրէնքներուն։ Նախարարը յարեց.— «Պելճիքայի հիմնական օրէնքը կը տրամադրէ թէ միայն Պելճիքացիները կրնան քաղաքային կամ զինուորական պաշտօններ վարել. հետեւաբար օտարական մը, կրօնաւոր կամ աշխարհական, չի կրնար պաշտօնական նախնական վարժարանի մը ուսուցիչ կարգուիլ։ Երկրորդական վարժարաններու համար համայնքներու վարչութիւններուն անկ է դասատուներուն ընտրութիւնը։ Չեմ վարանիր ըսելու թէ Պելճիքացիներուն միայն պէտք է յանձնել ուսուցչի պաշտօնները նոյն վարժարաններուն մէջ. Նաեւ նպաստ պիտի չարտօնեմ ազատ վարժարաններուն, երբ ապահովութիւն չստանամ թէ անոնց ուսուցչական մարմինը Պելճիքայի երկրասիրութիւնը կը դաստիարակէ, անոր միտքին մէջ սէր ու յարգանք տածելով մեր հաստատութեանց համար։ Եթէ վարժարաններու ուսուցիչները մի միայն օտարականներէ բաղկացած ըլլան, նպաստ պիտի չտամ. բայց քանի մը օտարականներու գոյութիւնը պատճառ մը չէ նպաստէ զրկուելու։ Ազատ հազար հարիւր վարժարաններ կան որոնց տասնըեօթին վարիչները օտարականներ են։ Գոյութիւն ունեցող կացութիւնները պէտք յարգել։» Դատական նախարարն ալ յայտարարեց թէ օտարականները Պելճիքացիներուն պէս հաւասար իրաւունք կը վայելեն ընկերակցութիւններ կազմելու Պելճիքայի մէջ։ Թէ՛ օտար ընկերակցութեանց եւ թէ միւս օտարներուն հանդէպ Պելճիքայի կառավարութիւնը մէկ ընթացք միայն ունի, այն է վարչական խստութեան պիտի ենթարկուին այն օտարականները որոնք բոլորեկարգութիւնը խանգարեն։

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Հունգարիոյ նախարարապետին յայտարարութիւնը.— Աւստրիոյ-Հունգարիոյ քաղաքականութիւնը.— Աւստրիոյ Խորհրդարանին մէջ.— Մենամարտը.— Զինուորագրութիւնը.— Հունգարիոյ Խորհրդարանին մէջ։

Հունգարիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ Նախարարապետ Պ. Ֆոն Զէլ, միջազգային խնդիրներու առթիւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ քաղաքականութեան նկատմամբ եղած հարցումի մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ այդ քաղաքականութիւնը կը կայանայ թոյլ տալու որ Պետութիւնները աւելի ամրապնդուին ներկայ քաղաքական ընդունուած կացութեանը մէջ։ Պ. Ֆոն Զէլ յարեց.— «Այդ կերպով է որ նոյն Պետութիւնները պիտի կրնան զարգանալ եւ մենք ալ պիտի կրնանք անոնց հետ խաղաղութեամբ ապրիլ, եւ որ եւ է տէրութիւն ուրիշի մը ի վնաս պիտի չկրնայ տիրապետող ազդեցութիւն մը գործել։ Այդ տեսակէտով համաձայն ենք Ռուսիոյ հետ եւ 1897ին գոյացած համաձայնութիւնը աւելի եւս զօրացուցած է այդ քաղաքականութեան սկզբունքները։ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Լամստորֆի կոմսին Վիեննա կատարած ուղեւորութեան նպատակն էր կարծիքի նոյնութիւն մը հաստատել երկու տէրութեանց միջեւ։ Այդ գործը ապագային ալ պիտի շարունակուի։ Մեր քաղաքականութիւնը միշտ միեւնոյն հանգամանքը ունի միջազգային ներկայ խնդիրներուն հանդէպ։»

—Վիեննայի Երեսփ. Ժողովին մէջ հարցապնդում եղաւ պատերազմական նախարարին այն շրջաբերականին համար, որով սպաներուն, նոյն իսկ պահեստի պատկանողներուն, կ'արգիլէ մասնակցիլ մենամարտի դէմ կազմուած դաշնակցութեան։ Վէլզէր ֆոն Վէլզէրշայմպ կոմսը, պատերազմական նախարարը, պատասխանելով յայտարարեց թէ մենամարտը արգիլելու խոստում տրուած չէր, այլ զինուորական իշխանութիւնը հրամայած ու գործադրել տուած էր ինչ որ կարելի է՝ սահմանափակելու մենամարտը։ Նախարարը յետոյ, ձեռք առնելով զինուորագրութեան ծրագրին խնդիրը, ըսաւ թէ այդ ծրագիրը ոչ թէ կարգ մը խոստումներու տպաւորութեանը տակ քուէարկուած է, այլ այն համոզումով որ Պետութեան շահուն չափ պէտքն ալ զայն անհրաժեշտ կ'ընծայէ։ Երեսփ. Ժողովին նիստերը, Զատկական տօներու առթիւ, մինչեւ ապրիլ 21 յետաձգուեցան։

—Հունգարիոյ անկախութեան կուսակցութիւնը գումարում մը ունեցաւ՝ ճշդելու իր ապագայ ընթացքը Հունգարիոյ Նախարարութեան այն ծրագրին նկատմամբ, որով կ'առաջարկէ չորս ամիս ալ երկարել առժամեայ ելմտացոյցը։ Նոյն կուսակցութիւնը որոշեց այդ ելմտացոյցին այն ատեն միայն հաւանիլ, երբ Նախարարութիւնը յանձն առնէ յետաձգել զինուորական ծրագրին վիճաբանութիւնը, որպէս զի ժամանակ մնայ վիճաբանիլ 1903ի ելմտացոյցին եւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ տնտեսական պայմանադրութեան վրայ։ Որովհետեւ Նախարարութիւնը չի կրնար գործադրել այդ պայմանը, անկախութեան կուսակցութիւնն ալ, թէեւ բացարձակ յայտարարութիւն մը ըրած չէ, բայց ամէն կերպով արգելք պիտի ըլլայ առժամեայ ելմտացոյցին քուէարկուելուն։

ԵՐՐԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Առեւտրական դաշնադրութիւններ.— Աւստրիա եւ Իտալիա.— Վիեննայի իտալական դեսպանը։

Երրեակ Զինակցութիւնը կազմող տէրութեանց միջեւ առեւտրական դաշնադրութեանց վերանորոգմանը մասին Հռոմէն հետեւեալը կը հեռագրեն Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէի.— «Օրագրող Ֆրանչօ Ֆալցարի Վիեննայէն կը գրէ Թրիպունաի թէ տեղւոյն իտալական դեսպան Նիկրա կոմսը ըսած էր որ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ առեւտրական նոր դաշնագրութեան համար բանակցութեանց մօտալուտ ըլլալու լուրը բոլորովին անհիմն է։ Կոմսը համոզուած յայտներ է թէ Աւստրիոյ Խորհրդարանը ամբողջովին պիտի ընդունի մաքսային սակացոյցի ծրագիրը, բայց Հունգարիոյ Խորհրդարանին համար այնպէս չէ։ Հակառակ ատոր, կարելի է որ նոր դաշնագրութիւնը կնքուի։ Ամէն պարագայի մէջ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութիւնը լաւ տրամադրութիւններ ունի։ Դեսպանը կը յարէ թէ իր խօսքերը եթէ լսուէին, երբ չորս տարի առաջ Ֆրանսա ուզեց որ իր գինիները Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մէջ իտալական գինիներուն հետ հաւասար իրաւունք վայելեն, սին յոյսերով պիտի չխաբուէին։ Այդ թուականէն ի վեր Աւստրիա-Հունգարիա անկեղծօրէն խոստովանած է թէ գինիներու յօդուածը վերանորոգելու վիճակին մէջ չէ գտնուած։ Նիկրա կոմսը կը յարէ թէ դժբաղդաբար զինքը մտիկ չեն ըրած եւ իտալական մամուլը բոլորովին անտես ըրած է իրաց ճշմարիտ կացութիւնը պարզելու Իտալիոյ հարաւային նահանգներուն։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամերիկեան մաքրակրօնութիւն.— Զուարճալի միջադէպ մը դատարանի մէջ.— Մարդ շաբթուան մէջ ո՞ր օր շատ կ'արբենայ։

Եւրոպայի բոլոր երկիրներէն ամէն օր Մ. Նահանգները հասնող հարիւրաւոր գաղթականներ Նիւ-Եորքի մէջ ցամաք չեն ելլեր, այլ մօտակայ կղզի մը կ'առաջնորդուին, ուր խիստ քննութեան մը կ'ենթարկուին։ Այս առթիւ բարիզեան թերթ մը սա զուարճալի պատմութիւնը կ'ընէ, ի՛նչ որ ցոյց կու տայ թէ ամերիկեան բարքերը ո՛րքան մաքրակրօնութեամբ առգրաւուած են դեռ։ Պրազիլիայէն վերջերս Նիւ-Եորք հասած շոգենաւի մը առաջին կարգի ուղեւորներուն մէջ կը գտնուէր պրազիլիացի հարուստ երկրագործ մը։ Այս վերջինը՝ Անթօնիօ Պելլենա անունով՝ ընկերակցած էր իր մէկ բարեկամուհիին՝ Էսթէլ վան տէն Պոխ անուն Պելճուհիի մը ու իր երկու զաւակներուն։ Պրազիլիացիին ու Պելճուհին սիրային յարաբերութիւններէն ծնած էին այդ երկու տղաքը։ Անթօնիօ Պելլենա քաջառողջ էր, բայց ճամբորդութեան միջոցին դեղին տենդէ բռնուեցաւ։ Նաւահանգիստ մտնելէ առաջ, բժշկական քննութիւն կատարուեցաւ Պրազիլիացիին վրայ, ու այս վերջինը Հոֆման կղզին հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ։ Անթօնիօ Պելլենա այրի քանի մը տարիէ ի վեր, Մ. Նահանգները կ'երթար՝ հոն հաստատուելու եւ իր սիրելի բարեկամուհիին հետ ամուսնանալու, նախընտրելով Պրազիլիայէն հեռանալ, ուր կինը շատ ծանօթ էր ընկերութեան մէջ։ Անտարակոյս մարդը տեղեկութիւն չունէր գաղթումի վրայ դրուած օրէնքին խստութենէն եւ մտքէն չէր անցներ թէ իր բարեկամուհին կրնար թեթեւաբարոյ կին մը նկատուիլ, ուստի հոգ չտարաւ զայն ներկայացնելու իբր իր օրինաւոր կինը։ Այս վերջինը, հակառակ իր բողոքներուն ու վայնասուն արտասուքներուն, Էլլիս կղզին առաջնորդուեցաւ երրորդ կարգի ուղեւորներու հետ մէկտեղ, եւ անոնց պէս ստիպուեցաւ գաղթային գրասենեակին առջեւէն անցնիլ։ Խեղճ կինը կարծեց թէ պարզ ձեւակերպութիւն մըն էր եղածը։ Բայց ո՛րքան մեծ եղաւ զարմացումը, երբ քննիչ պաշտօնէութիւնն յայտարարեց թէ իր վարած կեանքը չէր թոյլատրեր որ ոտք կոխէ ամերիկեան հողին վրայ։

—Մանչեսթր Կարտիան զուարճալի միջադէպ մը կը պատմէ, որ պատահեր է Լիվրբուլի ոստիկանական ատեանին մէջ։ Տան-Քիլ-Ֆօու անուն չինացի նաւաստի մը կը դատուէր գողութեան համար։ Վկաները եւ թարգմանը, ամենքն ալ Չինացի, չուզեցին խօսիլ՝ չինական երդումը ընելէ առաջ, որ կը կայանայ սկահակ մը իւրաքանչիւր վկայի գլխուն վրայ կոտրելուն մէջ։ Դատարանին մէջ բաւականաչափ սկահակ չգտնուելուն համար, դատը յաջորդ օրուան յետաձգուեցաւ, հարկ եղած սկահակները ճարելու համար։

—Լիվրբուլի ոստիկանութեան պետը՝ վերջերս հրատարակած իր մէկ տեղեկագրին մէջ բաւական հետաքրքրաշարժ իրողութիւն մը ի վեր կը հանէ. կիրակի եւ հինգշաբթի օրերը ամէնէն աւելի ժուժկալ է ժողովուրդը. ընդհակառակը շաբաթ եւ երկուշաբթի օրերուն մէջ՝ մարդ ամէնէն աւելի շատ թուով գինովները կը հանդիպի փողոցներուն մէջ։ Ոստիկանութեան պետը հաշուեր է որ անցեալ տարուան միջոցին, գինովութեան համար կատարուած ձերբակալութիւններէն 1558ը՝ շաբաթ օր կատարուած են, 851ը՝ երկուշաբթի, 706ը՝ երեքշաբթի, 560ը՝ չորեքշաբթի, 436ը՝ հինգշաբթի ու 334ը՝ միայն կիրակի։ Նաեւ այս վիճակագրութեան համաձայն, մարդ 30-40 տարեկան հասակին մէջ աւելի տրամադիր է արբենալու։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ղալաթիա, Եիւքսէք Գալտըրըմ, Թիւ 98, Պ. Անդ. Սթամաթիադէսի ծանօթ վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ կղպանքներ եւ ամաքիլիտներ, գրասենեակի, սենեակի եւ դարաններու դրանց համար, ինչպէս նաեւ F. Werthim & Cie ծանօթ տան դրամարկղերը։

Նոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ վերջին դրութեամբ պողպատէ ապահովական գործիքներ, որոնք կղպանքները բանալու համար գործածուած ո եւ է օտար բանալիի կամ գործիքի ներմուծումը կ'արգիլեն։ 3—12

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Գոսովայի նահանգին կուսակալ անուանուեցաւ Շքոտրայի կուսակալ Շաքիր փաշա։

—Գոսովայի նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Սէրէզի գաւառին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Մուսթաֆա Շէրիֆ էֆ., որուն յաջորդեց Ճանիկի գաւառին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախորդ նախագահ Մուսթաֆա Նուրի էֆ.։ Մուշի գաւառին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Էրթողրուլ գաւառին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախորդ նախագահ Ապտուրրահման էֆ.։

ԳԵՐՄԱՆ ԻՇԽԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Պաշտօնական Զեկուցում.— «Գերմանիոյ Վեհ. կայսեր որդիներուն Բարձր. Ֆրիտրիխ Վիլհէլմ եւ Բարձր. Այթէլ Ֆրիտրիխ իշխաններուն ի պատիւ կայս. մասնաւոր հացկերոյթ մը տրուեցաւ՝ ի ներկայութեան Գերմանիոյ գործակատար Պարոն ֆոն Վանկէնհայմի։ Կայս. այդ հացկերոյթին ներկայ գտնուելու պատիւը ունեցան նաեւ արտաքին գործոց նախարարը, Բարձր. իշխաններուն հիւրամեծար, պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին անդամ Թիւրխան փաշա, Բարձր. իշխաններուն հետեւորդներէն ոմանք, Գերմանիոյ դեսպանատան առաջին թարգմանը եւ պալատական պաշտօնատարներ։»

* * *

Գերման իշխանները, երէկ առտու ժամ 2½ին, իրենց հիւրամեծարներուն հետ Մէրասիմ Տաիրէսիէն մեկնելով, նախ Մեծ-Եպարքոս Ֆերիտ փաշայի եւ պետական Խորհուրդին նախագահ Սայիտ փաշայի ապարանքները հանդիպեցան եւ իրենց այցետոմսերը թողուցին. յետոյ Բերայի Մեծ-Փողոցէն անցնելով Ղալաթիա իջան եւ անկէ Գարաքէօյի կամուրջէն գացին Պոլսոյ Մեծ Շուկան, Նուրը Օսմանիէի դրանը առջեւ կառքերէն վար իջնելով։ Իշխանները՝ իրենց հետեւորդներուն հետ՝ հետիոտն այցելեցին Շուկային ամէն կողմերը եւ Պէտէսթէնը։ Հնութեանց վաճառականի մը խանութէն գնեցին արծաթէ հին ձեւ հայելի մը, երկու հատ արծաթէ դաշոյն՝ Թրքական ոճով, չորս հատ արծաթէ դգալ, վեց հատ սուրճի գաւաթի «զարֆ», արծաթէ աղաման մը, սեղանի ծածկոց մը եւ այլն։ Իշխանները յետոյ Մահմուտ Փաշայի դուռնէն դուրս ելլելով, Ապուս Էֆէնտի խանի մէջ հնութեանց վաճառատուները այցելեցին եւ մարգարիտներ, թանկագին քարեր, հին ձեւ զէնքեր եւ այլն գնեցին։

—Իշխանները յետոյ Թոփխանէ գացին, ուրկէ շոգենաւակով առաջնորդուեցան գերման դեսպանատան Լօրէլէյ պահականաւը, ուր ընդունուեցան գործակատար Պարոն ֆոն Վանկէնհայմի եւ պահականաւին հրամանատարին կողմէ։ Այդ շոգենաւին մէջ սեղան մը տրուեցաւ ի պատիւ իշխաններուն։ Երկու սեղաններ պատրաստուած էին երկու սրահներուն մէջ։ Առաջինոյն մասնակցեցան իշխանները, հիւրամեծարները, Պարոն ֆոն Վանկէնհայմ եւ գերմանական դեսպանատան երկու պաշտօնատարներ. իսկ երկրորդին՝ Լօրէլէյի հրամանատարը, կայս. թիկնապահները եւ իշխաններուն հետեւորդները։ Լօրէլէյ պահականաւը դրօշներով զարդարուած էր։ Հացկերոյթը աւարտեցաւ ժամ 7ին։

—Իշխանները Թէշվիքիէ շոգենաւով գացին Եէտիգուլէ, ուր ընդունուեցան Պոլսոյ ոստիկանապետ Մազհար պէյի եւ ուրիշ պաշտօնեաներու կողմէ։ Իշխանները ու հետեւորդները, կայս. ապարանքէն ղրկուած ձիերով, այցելեցին բերդը։ Իշխանները քանի մը լուսանկարներ առնելէ ետքը, ձիերէն իջան եւ բերդին վրայ ելլելով չորս կողմը դիտեցին։ Այդ միջոցին, իրենց փափաքին համաձայն, լուսանկարնին առնուեցաւ։ Քիչ վերջը բերդէն դուրս ելան, ուր քսանական մէթր հեռաւորութեամբ ոստիկաններ, ոստիկան-զինուորներ եւ թաղապետական բարապաններ կարգաւ՝ բարեւի կեցած էին. Կային նաեւ հեծեալ ոստիկաններ ու ոստիկան-զինուորներ։ Իշխանները այցելեցին բերդին բոլոր դուռները եւ Էտիրնէգաբուէն ներս բերդէն ներս մտան եւ այցելեցին Գաարիէի մզկիթը։ Ապա մինչեւ Տեֆթերտար պտոյտ մը կատարեցին, սակայն ժամանակը ուշացած ըլլալով չկրցան Էյուպ երթալ։ Ժամ 10ին Այվանսէրայէ Թէշվիքիէ շոգենաւով Տոլմա Պաղչէ գացին, ուր այցելեցին պալատան ներքին մասը. յետոյ Մէրասիմ Տաիրէսին գացին։

—Ինչպէս կ'երեւայ Պաշտօնական Զեկոյցէն, երէկ գիշեր կայս. Պալատին մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ գերման իշխաններուն ի պատիւ։ Սեղանը սկսաւ ժամ 1½ին եւ աւարտեցաւ 2½ին։ Սեղանին ներկայ գտնուեցան Վեհ. Սուլթանը, գերման իշխանները, Գերմանիոյ դեսպանատան գործակատարը, հիւրամեծարները, իշխաններուն հետեւորդներէն ոմանք, գերման դեսպանատան առաջին թարգմանը եւ պալատական պաշտօնատարներ, Հացկերոյթէն ետքը Վեհ. Սուլթանը տեսակցեցաւ իշխաններուն հետ եւ իր կայսերական մեծարանքները շնորհեց։ Իշխաններն ալ շնորհակալութիւն յայտնելով իրենց եղած ընդունելութեանց համար, յայտարարեցին թէ բնաւ պիտի չմոռնան իրենց Կ. Պոլիս կատարած ուղեւորութիւնը։

—Երեքշաբթի իրիկուն, երբ իշխանները Մէրասիմ Տաւրէսին կը գտնուէին, տղոց յատուկ Համիտիյէ հիւանդանոցին բժշկապետ Իպրահիմ փաշա Նոյին Բարձրութեանց մատոյց երկու ալպոմներ, որոնք նոյն հիւանդանոցին զանազան մասերը ներկայացնող երեսունըմէկ լուսանկարներ կը պարունակէին։ Ալպոմին հետ կար նաեւ բժշկական վիճակագրութիւն մը։ Իշխանները աչքէ անցնելով այդ ալպոմները, շատ գոհ մնացին եւ խնդրեցին իրենց շնորհակալութիւնները մատուցանել յառս կայս. Գահոյից։

—Գերման իշխաններուն յատուկ Սաֆիր զբօսանաւին զանազան մասերը ներկայացնող լուսանկարներ զորս ծովային նախարարութեան լուսանկարիչ Սամի պէյ առած է, Վեհ. Սուլթանին մատուցուեցան։

—Գերմանիոյ կայսրը հեռագիր մը ուղղելով Վեհ. Սուլթանին, շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն երկու որդիներուն եղած սիրալիր ընդունելութիւններուն համար։ Վեհ. Սուլթանն ալ պատասխանեց Գերմանիոյ կայսեր այդ հեռագրին։

—Առջի իրիկունը Կայս. Պալատան մէջ տրուած մեծ հացկերոյթին ատեն Ֆրիտրիխ Վիլհէլմ իշխանը պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին աջ կողմը բազմելու եւ Այթէլ Ֆրիտրիխ իշխանն ալ ձախ կողմը։

—Կայս. Պալատան մէջ, առջի իրիկունը տրուած հացկերոյթէն առաջ, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ Մէճիտիէ պատուանշանի առաջին կարգը շնորհել Գերմանիոյ դեսպանատան գործակատար Պարոն Ֆոն Վանկէնհայմի եւ առաջին Թարգման տոքդ. Կիզի։

—Գերման իշխանները այս իրիկուն կը մեկնին Կ. Պոլսէն։ Վաղը Աթէնք ժամանելով, երեք օր հիւր պիտի ըլլան Քոնսթանթէն իշխանին եւ Սոֆիա իշխանուհիին որ իրենց հօրաքոյրն է։ Յունաստանի զանազան հնութիւնները պիտի այցելեն։ Գերման իշխաններուն Յունաստան կատարելիք ուղեւորութիւնը անպաշտօն պիտի ըլլայ։

ՕՍՄ. ԵԼԻՄՈՒՏՔԸ. — Մեծ-Եպարքոսը ծանոյց բոլոր նահանգները եւ պէտք եղած տեղերը թէ տէրութեան ընդհանուր հասոյթները ժամանակին գանձուին եւ ելմտական գանձուն իրաւունքները՝ կորուստէ զերծ մնան։

ՆՈՐ ԲԱՆՏ ՄԸ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայեց նոր բանտ մը կառուցանել, ուր ամէն պէտքեր գտնուին, բանտարկեալներուն զանազան ձեռարուեստներ սորվեցնելու եւ անոնց բարոյականը ուղղելու համար։ Կայս. այդ Իրատէն արդիւնք է այն իրողութեան թէ բանտերուն մէջ բանտարկեալներէ ոմանց բարոյականը կ'աւրուի, մինչդեռ այդ հաստատութիւնները պէտք է բանտարկեալներուն ընթացքը ուղղելու ծառայեն։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ ոստիկանութիւնը ինը հոգի ձերբակալեր է, որոնք ապստամբներու խումբերուն մօտ երթալու կը պատրաստուէին։

—Քէօսթէնտիլէն երեք վաշտեր, կ'ըսէ Սէրվէթ, սահմանագլուխ ղրկուած են՝ Կորնա-Սքալա, արգիլելու երկու հարիւր յիսուն հոգիէ բաղկացած խռովարարներու խումբի մը անցքը։

—Ներքին գործոց Նախարարութիւնը նկատելով որ Պուլկարիոյ մէջ աւազակութիւնը շատցած է եւ անցորդներու վրայ յարձակումներ կը կատարուին, շրջաբերականով մը ծանոյց ամէն կողմ խստիւ հալածել այդ աւազակները։

Պ. ԿՐԻԲԱՐԻՍ. — Հելլենական նոր դեսպան Պ. Կրիբարիս. երէկ իրիկուն, Կ. Պոլիս ժամանեց Մէսաժըրրի Նիկէր շոգենաւով եւ ուղղակի Բերա Բէլէս գնաց։

—Կայս. Պալատան կողմէ Խարիճիէի արարողապետի օգնական Հիլմի պէյ եւ Բ. Դրան կողմէ ալ Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց Նախարարին Թարգմանները, այսօր, նոյն օթէլը երթալով բարի գալուստ պիտի մաղթեն Պ. Կրիբարիսի։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — Ձեռնհաս պաշտօնատունը որոշեց թէ, որպէս զի ոչ-իսլամ հպատակներէն աղքատ եղողները մարդահամարի նախկին գործողութեանց վերաբերեալ թղթատուութիւններէն օգտուին, երբ դիմում ընեն, զերծ պիտի ըլլան՝ իրենց ցոյց տալիք իլմուխապէրներուն եւ ուրիշ գրութեանց վրայ փակցուելիք տասը ղրուշի դրոշմաթուղթէն։

ԹԷՐՍԱՆԷՆԻ Թնդանօթի գործարանը ընդարձակուելով, աւելի կանոնաւոր վիճակի մը պիտի վերածուի. Նաեւ Թնդանօթները ծակելու յատուկ երկու մեքենաներ պիտի բերուին։

ՆԵՍՏՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՄԱՀԸ. — Կ. Պոլիս հասած լուր մը կը ծանուցանէ թէ Նեստորականներու Պատրիարք Տ. Մար Շմաւոն, երկու օր առաջ մեռեր է Ճուլամէրկի մէջ (Հէքքեարի)։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՓՈՂՈՑՆԵՐԸ. — Աւասիկ պարունակութիւնը այն պայմանագրութեան որ Քաղաքապետութեան եւ Տէրքոսի Ջուրի Ընկերութեան միջեւ կնքուեցաւ՝ Քաղաքապետութեան Ա. Դ. եւ Զ. շրջանակներուն փողոցները ոռոգելու համար. — Ոռոգումները մարտ 1/14էն սկսելով մինչեւ հոկտեմբերի վերջը պիտի կատարուին օրը երկու անգամ։ Այդ թուականներէն առաջ կամ ետքը, եթէ օդերը լաւ երթան ու փողոցները ոռոգելու պէտք ունենան, Ընկերութիւնը ոռոգումը պիտի կատարէ պայմանագրութեան մէջ նշանակուած գինով։ Ջուրի ժամացոյցները յետոյ պիտի քննուին Քաղաքապետութեան ու Ընկերութեան պաշտօնեաներուն կողմէ՝ սահմանելու որոշ պայմանաժամէն առաջ կամ ետքը սպառուած ջուրին քանակութիւնը, որուն գինը զատ պիտի հատուցուի։ Ոռոգման համար որոշուած գինն է 3.08 ղրուշ իւրաքանչիւր հազար մէթր խորանարդի համար։ Օրը երկու անգամ ոռոգուելիք փողոցներուն տարածութիւնն է 332,454 քառակուսի մէթր։ Եթէ ոռոգման երկու ժամանակներուն միջեւ, 5–6 ժամ, օդին տաքութենէն եւ անցուդարձէն նորէն փոշի զգալի խաւ մը գոյանայ, երրորդ ոռոգում մը պիտի կատարուի 261,523 քառակուսի մէթր տարածութեան վրայ։ Այդ երրորդ ոռոգումին համար քաղաքապետութիւնը 2.34 ղրուշ պիտի վճարէ իւրաքանչիւր հազար խորանարդ մէթրի համար։ Եթէ որոշուած փողոցներէն զատ ուրիշ տեղեր ալ ոռոգել հարկ ըլլայ, Ընկերութիւնը ոռոգումը յանձն պիտի առնէ, 3.08 ղրուշի գնոյն վրայ հարիւրին տասը զեղչ մը ընելով։ Քաղաքապետութիւնը որոշուած փողոցներուն եւ տեղերուն համար 5,245 ոսկի պիտի վճարէ Ջուրի Ընկերութեան։ Այդ պայմանագրութիւնը Բ. Դրան մատուցուած է՝ վաւերացուելու համար։

Կ. ՊՈԼԻՍ գտնուող Ֆրանսացիներէն ոմանք որոշեցին մասնաճիւղ մը կազմել Բարիզի Աշխարհագրական Առեւտրական Ընկերութեան, որ մասնաճիւղեր ունի թէ՛ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ եւ թէ օտար երկիրներ։ Ամէն տարի հազար էջէ բաղկացած հրատարակութիւն մը կ'ընէ՝ բոլոր երկիրներու առեւտրական ու տնտեսական գործառնութեանց վրայ շահեկան տեղեկութիւններ հաղորդելով. Նաեւ հրապարակախօսութիւններ ալ կը կատարէ։ Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղն ալ այդ ծրագիրը պիտի գործադրէ։ Մասնակցութեան գինն է տարեկան տասնըհինգ ֆր.։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանը, առջի իրիկունը, ճաշ մը տուաւ Միջերկրական ռուսական նաւաբաժնին նոր հրամանատար Մոլաս դէր-ծովակալին։ Ներկայ էր նաեւ Սերպիոյ դեսպանը։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ մէջ մարտ 17էն 23 ժանտախտէ եօթը դէպքեր եւ տասներեք մահեր պատահած են։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ երկաթուղիի Ընկերութիւնը աղբիւր մը շինեց Ատաբազարի մէջ, ջուրը իր ծախքով բերել տալով։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷԻ վարչական Խորհուրդը որոշած է այս տարի ալ 50 ֆր. շահաբաժին տալ։ Այդ հաստատութեան գործերը, անցեալ տարի, շատ բարգաւաճ վիճակ մը ունեցած են եւ յաճախորդներուն թիւը աւելցած է։ 1902 տարեշրջանին զուտ շահը եղած է, ծախքերը, պահեստի գումարները եւլն. հանելէ ետքը, 28,121,309 ֆր.։ Շահաբաժին պիտի յատկացուի 25 միլիոն ֆր. եւ մնացած 3,121,301 ֆր.ը յաջորդ տարուան հաշւոյն անցուած է։

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ. — Կ. Պոլսոյ եւ Ռումէլիի նահանգաց մէջ յոյնական վարժարաններու թիւն է 2,236 եւ ուսուցիչներունը 3,454։ Ուսանողներուն թիւն է 134,528՝ երկսեռ։ Կ. Պոլսոյ մէջ կան 185 վարժարաններ եւ 19,132 ուսանողներ։ Էտիրնէի նահանգ՝ 416 վարժարան ու 31,210 ուսանող, Սէլանիկ՝ 521 ու 32,538, Մանաստըր՝ 447 ու 25,157, Եանեա՝ 651 ու 25,157, Սկիւպ՝ 5 ու 327 եւ Շքոտրա՝ 11 ու 508։ Ամբողջ ծախքն է 2,286,577 ֆր., որուն 878,654ը՝ Կ. Պոլսոյ համար։

ՀՈՒՆՁՔԵՐԸ. — Երէկ առնուած լուրերու նայելով, Գոնեայի ու Էնկիւրիի երկաթուղիին երկու կողմերը առատ անձրեւներ տեղացեր են, նպաստելով հունձքերուն։

ԽԱՌՆՈՒՐԴ ԴԵՂԵՐ. — Հաքիգաթ կ'իմանայ թէ դեղագործ Մէզիքի էֆ.ի անունով բերուած դեղերէն մէկ մասը առողջութեան վնասակար նկատելով մաքսատան մէջ վար դրուած են։

ՍՊԱՆԻՈՅ Թագաւորը իր գահակալութեան առթիւ հաստատուած ոսկի շքադրամէն հատ մը նուիրեր է Մաքրիտի օսմ. դեսպան Իզզէթ փաշայի. Նաեւ արծաթեաները՝ նոյն դեսպանատան պաշտօնեաներուն։

ՊԱՐՍԻԿՆԵՐԸ, երէկ գիշեր, Պոլսոյ խաներուն մէջ կատարեցին սուգի արարողութիւնները։ Այս առտու ալ Սկիւտար գացին, Սէյիտ Ահմէտ Տէրէսի մէջ նոյն արարողութիւնները շարունակելու։

—Երէկ գիշեր Վալիտէ խանին մէջ ներկայ էին Ռուսիոյ ու Սեւ Լերան դեսպանները եւ բազմաթիւ օտարականներ։

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ երէկ լուր առնուեցաւ թէ մարտ 17էն ի վեր ժանտախտէ դէպք ու մահ չէ պատահած։

ԹՐԸՐՀԱԼԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ, կ'ըսէ Սապահ, հելլէն ոստիկանութիւնը նորէն կարգ մը Պուլկարներ ձերբակալեր է։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ կողմէ Անգլիա յանձնարարուած չորս շոգենաւերէն երկուքը որոնց անունները եռեւէն են, երկու շաբաթէն Կ. Պոլիս կը ժամանեն։ Մալիւմաթ կ'իմանայ թէ միւս երկու խոշոր շոգենաւերը փորձելով տեսնուեր է որ ժամը տասնըմէկ մղոն արագութիւն ունին, մինչդեռ կնքուած պայմանագրութեան համաձայն, տասնըհօթը մղոն պէտք է ունենային։ Շիրքէթի Խայրիէն բնականաբար չէ ուզած ընդունիլ այդ երկու շոգենաւերը։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՒՆԻՕՆ Ապահովագրական Ընկերութեան Տնօրէնութիւնը 1/14 մարտէն սկսեալ իր գրասենեակները փոխադրած է, Պոլիս, Սուլթան Համամ, Նորաշէն Քաթըրճըի օղլու բաժաժը։ 20—20

Այն անձը որ կը փափաքի իր ակռաները առողջ վիճակի մէջ պահել, պէտք է համոզուի, միանգամ ընդ միշտ, թէ միայն ամենօրեայ եւ բանաւոր խնամքներն են որ այդ նպատակին կրնան հասնիլ։ Այդ բանին համար, հականեխականի մը պէտքը անհրաժեշտ է։ Գիտակէս հաստատուած է թէ Օտօլ հականեխականը բացարձակ կերպով ակռայի ոեւէ փտման առաջքը կ'առնէ։ Ատկէ զատ, Օտօլը զովացուցիչ է եւ սքանչելի համ մը ունի. կը ծախուի անուշահոտութեանց բոլոր լաւ վաճառատեղիներու մէջ։ 604.—

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅԺՄԷՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՑԻՍՈՒՍ ՄԱՆՈՒԿԻ ՆՈՒԷՐ»Ը

Գաւառային արհեստանոցներու կազմակերպութեան յատկացուած այս նուիրատուութիւններու վերջին ցուցակին գումարը բաւական կարեւոր է, — 6347 ղրուշ։ Իրաւ է թէ Նպաստից Ցանձնաժողովին կողմէ որոշուած պիւտճէին շատ փոքր մէկ մասնիկը կը կազմէ անիկա, բայց գոնէ ցոյց կուտայ թէ Պատրիարքական Կոնդակով հանրային բարեգթութեան ուղղուած հրաւէրը իր արդիւնքները կ'ունենայ միշտ։ Այս անգամուան ցուցակին անուններուն մէջ աչքի զարնող կէտը սա է թէ «Ցիսուս Մանուկի նուէր»ը ամէնէն աւելի մանուկներուն կողմէ կուգայ։ Եւ արդարեւ, հոն կը տեսնենք որ Պէզճեան եւ Լուսաւորչեան մայր վարժարաններուն, անոնց մանկապարտէզին, Սամաթիոյ Ս. Սահակեան եւ Ն. Վարդուհեան, Սկիւտար-Իճատիէի Ներսեսեան ու Նրմենեան, ինչպէս նաեւ Պէշիկթաշի Մաքրուհեան վարժարաններուն սաներն ու սանուհիները ամէնքն ալ իրենց փոքրիկ նուէրները ձգած են գթութեան այդ գանձանակին մէջ, — գաւառացի ընտանեզուրկ ու աղքատիկ տղոց արհեստական կրթութեան յատկացուած։ Այս մանկական նուիրատուութիւնները, իրենց նիւթական արժէքէն աւելի՝ բարոյական նշանակութիւն մը ունին, եւ կը ցուցնեն թէ մեր մատաղ սերունդին մտքի կրթութեանը հետ՝ հաւասարապէս հոգ կը տարուի անոնց սրտի ազնուացման, ազնիւ զգացումներ ներշնչելով անոնց։ Ցիշատակուած դպրոցներու դաստիարակներն ու դաստիարակուհիներն անշուշտ նախաձեռնութիւնը ունեցած են այս պզտիկ բարեգործութեան թելադրմանը մէջ։

Շեշտուելու արժանի ուրիշ պարագայ մը՝ «Ցիսուս Մանուկ»ի Նուիրատուութեան վերջին ցուցակին մէջ, Պաղտատի ազգայիններուն մասնակցութիւնն է 3240 ղ.ուշ։ Բացուելիք արհեստանոցները գաւառային ըլլալնուն համար՝ միայն Պոլսոյ եւ տարասահմանի Հայերուն պարտականութիւնը չէ անոնց հաստատման ծախքին մասնակցիլ. գաւառացիներու բարեկեցիկ դասակարգը նոյնչափ եւ աւելի հոգածու ու համակրող գտնուելու է այս մարդասիրական գործին, գործնապէս յայտնելով իր այդ զգացումը։ Պաղտատի պէս հեռաւոր միջավայրէ մը երբ 30 ոսկիէ աւելի գումար մը կը հասնի՝ Պատրիարքարանը իրաւունք ունի գաւառային ուրիշ քաղաքներէ ալ սպասելու մասնակցութեան լայն բաժին մը՝ իրենց այնքան մօտ գտնուող արհեստանոցներուն ի նպաստ, որոնց մեծագոյն մասը ծրագրային վիճակի մէջ կը գտնուին տակաւին, դրամի չգոյութեան պատճառաւ։

Ս. Պատրիարքը այս առտու Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ նախագահեց Արեւագալի ժամերգութեանց, եւ «Տէր ամենակալ» աղօթքը արտասանելէ վերջ գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ, Մեծ Պահոց կիրակիներու խորհուրդները նիւթ առնելով։ Իր քարոզին բնաբան ընտրեց «Օրհնեալ որ եկիր, օրհնեալ որ գալոց ես» օրհնաբանութիւնը։ Ն. Սրբազնութիւնը գեղեցկապէս պատկերացուց ներկայ եւ հանդերձեալ կեանքերու արժէքը, հետզհետէ անդրշիրիմեան կեանքն ալ ներկայացնելով, յաւիտենականութեան վրայ տեսութիւն մըն ալ ըրաւ եւ ապա յորդոր կարդաց առաքինութեան, օրինակ բերելով առաքինի կեանք վարողները։ Եկեղեցին լեցուած էր խուռն բազմութեամբ։

—Քաղ. Ժողովը իր երէկի նիստին մէջ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

—Բերայի պարտուց քարձման Ցանձնաժողովը իր պաշտօնավարութեան շրջանը լրացուցած ըլլալով, իր հրաժարականը եւ կրկին հաշուեկշիռ մը ներկայացուցած էր, որոնցմէ մէկը կը բացատրէր սնտուկին այն վիճակը երբ յանձնուած էր իրեն կալուածոց մատակարարութիւնը եւ միւսը այն վիճակը՝ որուն մէջ ինքը կը թողուր։ Ժողովը վերահաստատեց Ցանձնաժողովը վերստին հինգ տարուան պայմանաժամով եւ անդամ կարգեց նաեւ Կարապետ էֆ. Խորասանճեանը ու որոշեց միանգամայն որ յանձնաժողովը իր մատակարարութեան տեղեկագիրը ներկայացնէ մանրամասն հաշուեցոյցներով։ Տնտեսական Խորհուրդը քննելով Ազգային Հիւանդանոցի վերաբերեալ հաշիւները, որոնք ատկէ առաջ Միքայէլ էֆ. Ցակոբեանի կողմէ ղրկուած էին, ներկայացուցած էր տեղեկագրով մը։ Այս տեղեկագիրը նկատողութեան առնելով Ժողովը վստահ եղաւ որ շինութեան ծախքերը կանոնաւորապէս մատակարարուած եւ հաշիւները ըստ օրինի գրուած էին, հետեւաբար ընդունեց ներկայացուած հաշիւը՝ շնորհակալութիւն յայտնելով բոլոր բարեսէր նուիրատուներուն, շինութեան յանձնաժողովին անդամներուն եւ ուրիշ աշխատաւորներուն եւ մասնաւորաբար Ցակոբեան Միքայէլ էֆ.ի, որ սկիզբէն մինչեւ հիմայ պէտք եղած հոգածութիւնը ի գործ դրած էր այս շինութեան գործին մէջ։ Այս առթիւ Ժողովը, իր նախորդ որոշումին համաձայն, հարկ դատեց դարձեալ որ 500 ոսկիի գումարը յատկացուի իր նպատակին։

—Վանայ Առաջն. Տեղապահ Տ. Սահակ եպիսկ. Բագրեւանդեան գրով մը յայտնած էր թէ ասկէ առաջ Հայ-Հռոմէականութեան դիմող Հմայեակ սարկաւագ փափաք յայտնելով Մայրենի Եկեղեցւոյ ծոցը վերադառնալ, տեղւոյն Խառն Ժողովը նկատութեան առեր է այդ խնդրանքը, եւ առժամաբար վանք մը ղրկելով՝ որոշեր է խնդիրը ներկայել Կեդր. Կրօն. Ժողովին՝ որ իր վերջին նստին մէջ կարդացեր է այդ գիրը, եւ նկատելով որ յիշեալ սարկաւագը անցեալին մէջ կարգ մը անվայել արարքներու մէջ գտնուած է, որոշեր է որ չընդունուի իբրեւ սարկաւագ։ Ըստ այսմ, պիտի գրուի Վանայ Առաջն. Տեղապահին։

—Զարասնճաքի Առաջնորդը տեղւոյն Ս. Կարապետ վանքին անձուկ վիճակը տեղեկագրելով նպաստի խնդրանք մը ըրած էր Պատրիարքարան։ Գրուեցաւ Կրօն. Ժողովին որոշմամբ թէ՝ Պատրիարքարանը դժբաղդաբար չի կրնար գոհացում տալ այդ խնդրանքին։

—Մարաշի Գաւառ. վարչութիւնը՝ որուն հրահանգ տրուած էր որբանոցը արհեստանոցի վերածել, յանձնաժողով մը կազմեր է, այդ մասին ծրագիր մը պատրաստելու համար։

—Իզմիրեանց գրական յանձնաժողովը յառաջիկայ շաբաթ պիտի գումարուի։ Ցանձնաժողովին ղրկուած են 10–12 կտոր երկասիրութիւններ՝ որոնք քննիչներու պիտի ղրկուին։

—Բաղուի Մարդասիրական Ընկերութեան Գրադարան-ընթերցարանը փակուեր է։

—Ս. Պատրիարքը, երէկ, Քաղ. Ժողովին հաղորդեց այն տեղեկութիւնները զորս Ցարութիւն էֆ. Գարամանեան մասնաւոր տեսակցութեան մը մէջ՝ տուած էր Ն. Սրբազնութեան, Երուսաղէմի գործերուն վրայ։ Պատրիարքարանի աշխարհական պատուիրակը, որ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը իր Աթոռը առաջնորդելու համար Երուսաղէմ կը գտնուէր ճիշդ այն միջոցին՝ ուր պատահեցան Միաբանութեան ցաւալի միջադէպները, շատ տխուր տպաւորութիւն մը կրած է՝ ինչպէս բոլոր ուխտաւորներն ալ, որոնցմէ ոմանք մինչեւ իսկ ետ պահանջած են իրենց տուած դարպասները։ Եկեղեցական արարողութիւնները քանի մը օր ընդհատուեր են, եւ վանքը անկարգութեան վիճակի մը մատնուեր է։ Քաղ. Ժողովը, որ արդէն տեղեակ էր պատահած դայթակղութեանց, այս նորագոյն մանրամասնութիւններն ալ լսելով, որոշեց Զատկէն ետքը վերստին զբաղիլ այս խնդրով, սպասելով նաեւ Երուսաղէմի Ս. Պատրիարք Հօր նամակին։

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Ցանուն որբուհիներուս խորին շնորհակալութեամբ կը ծանուցանեմ թէ՛ Տիկ. Տիրուհի Հիւսէինեան, 54, Տիկ. Աննիկ Տէրունեան 40, Տիկ. Նունէ Մարգարեան 40, Տիկ. Բերուզ Դապիպեան 20, Նշան էֆ. Պէրպէրեան 20, Ցովհաննէս էֆ. Տէրտէրեան 20, Առաքել էֆ. Ապահունի 20, ղրուշ նուիրած են։ Բարեսէր ոմն 10 ղրուշ։ Ընդամենը 224 ղրուշ։ Նաեւ Խօրասանճեան Խաչիկ էֆ. գրենական պիտոյքներ։

Անձնուէր Մայր Գալֆ. Աղջ. Որբանոցի
ՔՐԻՍՏԻՆԷ ՄԱՅՐԱՊԵՏ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Խասգիւղ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Այս առուր օրաթերթիդ մէջ, ի շարս Պատրիարքարանի Կրօն. Դիւանէն տրուած լրոց հրատարակուած են ինձ նկատմամբ այնպիսի տեղեկութիւններ, որք խնդրագրոյս պաշտօնակութեան չհամապատասխանելէ զատ՝ անխիղճ անուանարկութեան մը փորձը կը տեսնուի, արդիւնք դատապարտելի կրից եւ վրէժխնդրութեան։

Համոզուած լինելով թէ Կրօն. Պատկ. Ժողովը այդպիսի չարամիտ հրատարակութեանց երբեք չկրնար համամիտ գտնուիլ, կու գամ այդ հրատարակութեան հեղինակէն հրապարակաւ խնդրել որ քահանայական սքեմին պատիւ չբերող ինչ ընթացք որ ունեցած եմ, հրապարակէ անաչառապէս ի գիտութիւն եւ ի զգուշութիւն ժողովրդեան։

Շնորհապարտ կը մնամ նաեւ եթէ պաշտօնիս անթերի կատարման ինձ անծանօթ մասերը պարզէ։ Եթէ կ'ուզէ այդ հրատարակութեան չարժառիթ եղող անձը՝ ո՛վ ալ որ լինի, մեք պատրաստ եմք ներկայել իրեն կղերական սքեմին ստուգիւ պատիւ չբերողներու անուններ։

26 մարտ 1903 ՈՍԿԻ ՔՀՆՑ. ՕՀԱՆ
Կ. Պոլիս

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Պալճան ապահովագրական Ընկերութեան գրասենեակները մարտ 1/14էն փոխադրուած են Կալաթա, Թահթաքալէի խանի առաջին յարկը, Վոյվոտա փողոց, Օսմ. Կայս. Պանքային դիմաց։ 16—20

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ԲԱՐԻԶ, 7 ապրիլ. — Երեսփ. Ժողովին մէջ Պ. Ժորէս շարունակեց երէկուան իր ճառը. աջակողմը կ'ընդմիջէր։ Պանդատեցաւ թէ Բէլլիէօ զօրավարին նամակը չէ հաղորդուած Տրէյֆիւսի պաշտպաններուն. բացատրեց թէ ինչպէս, Հանրի գնդապետին խարդախութենէն ետքը, Մէրսիէ զօրավարը ընդունեց Վիլհէլմ կայսեր կեղծուած նամակին գրութիւնը։ (Աջակողմեն կը շարունակեն ընդմիջել։) Պ. Ժորէս ըսաւ թէ Մէրսիէ զօրավարը ու իր բարեկամները կեղծուած նոյն նամակին լուսանկարները ցոյց կուտային ամէն անոնց որոնց խանգարուած խղճերը հանդարտեցնել կ'ուզէին։ Պ. Ժորէս պահանջեց Նախարարութենէն վարչական քննութիւն մը կատարել՝ Բէլլիէօ զօրավարին նամակը պահուելուն եւ Վիլհէլմ կայսեր կեղծուած նամակին երեւան հանուելուն նկատմամբ։ (Ձախակողմեն կը ծափահարեն։) Պատերազմական նախարար Անտրէ զօրավարը խօսք առնելով յայտարարեց թէ խուզարկութիւններ կատարել տալով իր պաշտօնարանին մէջ, Բէլլիէօ զօրավարին նամակը գտնուած է։ Նախարարը կարդաց այդ նամակը որ յար եւ նման է Պ. Ժօրէսի հաղորդածին։ Անտրէ զօրավարը յայտարարեց թէ կ'ընդունի Պ. Ժորէսի պահանջած վարչական քննութիւնը, քանի մը դատական պաշտօնեաներու աջակցութեամբ։ (Ձախակողմեն երկարատեւ ծափահարութիւններ։) Ցետոյ Պ. Քավէնեաք խօսք առաւ եւ ըսաւ որ Բէլլիէօ զօրավարը ետ առած էր իր նամակը որ բնաւ պատերազմական պաշտօնարանին մէջ գոյութիւն չէ ունեցած։ Պ. Պրիսոն ըսաւ թէ սա ստոյգ է որ Պ. Քավէնեաք Բէլլիէօ զօրավարին նամակը չէ հաղորդած կառավարութեան, որուն մէկ անդամն էր։ Պ. Էմէ բողոքեց Տրէյֆիւսի գործը վերստին երեւան հանելուն դէմ. Նաեւ զարմանք յայտնեց թէ պատերազմական նախարարը մեղսակից կ'ըլլայ անոնց որոնց նպատակն է բանակին կազմալուծումը։ Կարդաց Կինէէ հարիւրապետին մէկ նամակը՝ ծանուցանող թէ Իտալիոյ դեսպանատան զինուորական կցորդ Բանիզարտի գնդապետին հեռագիրը համարժէք է Տրէյֆիւսի մեղապարտութեան մասին բացարձակ խոստովանութեան մը. Նաեւ Իտալիոյ մասնակցութեանը։ Հրաւիրեց պատերազմական Նախարարը կանչել Կինէէ հարիւրապետը որ լոյս պիտի սփռէ Բանիզարտի գնդապետին հեռագրին վրայ։

—Երեսփ. Ժողովը 228ի դէմ 281 ձայնով որոշեց ջնջել Պ. Սիվըթոնի երեսփ. ընտրութիւնը։

—Երեսփ. Ժողովին մէջ Պ. Պ. Ժորէս եւ Պրիսոն օրակարգ մը ներկայացուցին թէ նկատողութեան կ'առնեն կառավարութեան յայտարարութիւնը։ Պ. Ռիպօ պարզ օրակարգ պահանջեց եւ յայտարարեց թէ պատերազմական նախարարը իրաւունք չունի վարչական քննութիւն կատարելու։ Նախարարապետ Պ. Քոմպ ըսաւ թէ պահարանը դատական պաշտօնեաներու ներկայութեանը միայն բանալ կ'ուզէ, թուղթեր վերցուած կամ աւելցուած ըլլալու ամբաստանութեան չենթարկուելու համար։ Պ. Շաբիւի օրակարգ մը առաջարկեց թէ Ժողովը, վստահ ըլլալով Նախարարութեան, եւ որոշած որ Տրէյֆիւսի գործը դատական կալուածէն դուրս չհանուի, կ'անցնի օրակարգին։ Ժողովը այդ օրակարգը ընդունելով իր նիստերը մինչեւ մայիս 11 դադրեցուց։

ՔՈՓԷՆՀԱԿ. — Վիլհէլմ կայսրը, հեռագիր մը ուղղելով Քրիսթիան Թագաւորին, նորէն ջերմ շնորհակալութիւն յայտնեց Տանիմարքայի մէջ անցուցած անմոռանալի օրերուն համար. ըսաւ թէ ասկէ վերջը ինքզինքը իբրեւ արքայական տան մէկ զաւակը կը նկատէ։ Վիլհէլմ Բ. մաղթեց որ Տանիմարքայի Թագաւորին յառաջիկայ տօնի օրը ուրախութեան օր մը ըլլայ եւ թէ Քրիստիան Թագաւորը տակաւին երկար տարիներ ապրի կատարելապէս քաջառողջ։

ԼՈՆՏՈՆ, 8 ապրիլ. — Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին նիստերը մինչեւ ապրիլ 21 դադրեցան։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Նովոյէ Վրեմիա կ'ըսէ թէ Ռուսիա պատճառներ ունի գոհ ըլլալու Սերպիոյ Թագաւորին խաղաղասէր քաղաքականութենէն։ Սերպիոյ Նախարարապետ Ձինձար Մարքովից զօրավարին այն յայտարարութիւնը թէ, առանց Խորհրդարանին հաւանութեան, հիմնական օրէնքը պիտի չփոխէ, մեծ գոհունակութիւն պատճառեց Պետերսպուրկի մէջ։

ԼԻԶՊՈՆԱ. — Էտուարտ Թագաւորը Ճիպրալթար ուղեւորեցաւ։ Մեկնումէն առաջ, Անգլիոյ արքայական զբօսանաւին մէջ Փորթուկալի Թագաւորին ի պատիւ տրուած հացկերոյթին ատեն Էտուարտ Է. բաժակաճառ մը արտասանելով ըսաւ թէ Անգլիոյ եւ Փորթուկալի միջեւ միայն դաշնակցութիւն կը տիրէ. յարեց թէ այդ երկու երկիրները կ'ուզեն միայն իրենց դրօշներուն պատիւը փրկել եւ իրենց գաղթավայրերը պահել, առանց վնասելու միւս տէրութեանց ստացուածներուն։ Փորթուկալի Թագաւորը պատասխանելով ըսաւ թէ Էտուարտ Թագաւորը կրնայ միշտ վստահ ըլլալ Փորթուկալցիներուն վրայ։

ՔՈՓԷՆՀԱԿ. — Քրիսթիան Թագաւորը իր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, ընդունեց Անգլիոյ Թագուհիին, Ռուսիոյ մայր կայսրուհիին, Տանիմարքայի արքայական գերդաստանին, միւս անդամներուն եւ Նախարարներուն ու դեսպանական մարմնոյն շնորհաւորութիւնները։ Պալատին առջեւ բազմաթիւ ժողովուրդ հաւաքուելով, համակրական արտայայտութիւններ ըրին Քրիսթիան Թագաւորին համար։ Խանդավառութիւնը աւելցաւ երբ Թագաւորը պատշգամը ելաւ եւ ժողովուրդին շնորհակալութիւն յայտնելով «կեցցէ» գոչեց վաղեմի Տանիմարքային համար։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՔՈՓԷՆՀԱԿ, 8 ապրիլ. — Քրիսթիան Թագաւորին ծննդեան 85րդ տարեդարձը տօնուեցաւ այսօր։ Ամէն կողմէ շնորհաւորական հեռագիրներ կը հասնին։

ՀՌՈՄ. — Արքայական ընտանիքը Քասթէլբորզիանօ մեկնեցաւ, ուր քանի մը օր պիտի մնայ։

ՆԱՊՈԼԻ. — Սիկիլիոյ մէկ քանի կէտերուն վրայ երկրաշարժի բուռն ցնցումներ զգացուեցան։

ՊԻԼԿՐԱՏ. — Սերպ բնակչութիւնը առանց դիտողութեան ընդունեց 1901ի Հիմնական Օրէնքին վերաքննութիւնը, որուն նպաստած են նախկին Հիմնական Օրէնքներ։

ԱԼԺԷ. — Բարիզի եւ Ալժէրի միջեւ կատարուելիք հեռագրական ուղղակի հաղորդակցութիւնները պիտի սկսին Պ. Լուպէի ուղեւորութեան առթիւ։ Էլիզէի պալատան եւ Ալժէրիոյ կառավարական պաշտօնարանին միջեւ ուղղակի հեռագիրներ պիտի փոխանակուին, առանց փոխանցման համար կանգ առնելու Մարսիլիոյ մէջ։

ԲԱՐԻԶ. — Քոփէնհակէն եկած լուրերու նայելով, Գերմանիոյ կայսրը յայտարարեր է Վալտէմար իշխանուհիին թէ ի մօտոյ Բարիզ պիտի երթայ.

ՀՌՈՄ. — Պ. Բրինէտթիի առողջական վիճակը բարւոքեցաւ։ Այժմ բացայայտ է թէ նոյն իսկ եթէ նախարարական փոփոխութիւն ըլլայ, Պ. Բրինէթթի արտաքին գործոց նախարար պիտի մնայ։

ՍԱԿԱՐԱՆ

Վաղը, Լատինացւոց Աւագ Ուրբաթի առթիւ, Սակարանը գոց պիտի մնայ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 26 Մարտ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	21	17 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	22	24
Ամէնէն վար գին	»	21	07 ½
Ռումէլիի Երկաթուղի զոյգ.	Ֆր.	121	30
Ամէնէն բարձր գին	»	122	25
Ամէնէն վար գին	»	119	62

ԲԱՑՈՒՄ 27 Մարտ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	21	24
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	122	12
Շիրքէթի Խայրիէ		20	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օսմ.		—	—
Սօս. Օթմ. Շանժ է Վալէօր		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	45
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	30
» ժուիսանս		1	80
» պարտաթուղթ		192	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		500	—
Թրանսվալ		143	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		369	50
Լավրիոս		82	—
Անատոլուի երկաթուղի բաժնեթուղթ		12	25
« պարտաթուղթ «		527	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	111	15
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	Ֆր.	22	67
» » » չէք	»	22	63 ¾
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	21	06

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	20
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Բօլ էմբէրիալ	»	90	10
Քրիմից	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէթալիք	»	—	—
Ռուսլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	6	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Ապրիլ

Անգլիական Քոնսոլիտէ	91	50
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.	58	75
» » » Գ. բաց.	28	12
» » » Դ. փոց.	28	37
Օսմանեան Պանքա	13	63
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	41	50
» Մօնօբօլ	42	50
Պուլկարական 1888	91	50
Էժիբսիէն Ինիֆիէ	108	12
օմինիալ	105	—
Թրանսվալ	5	62
Այտին երկաթուղի	12	50
Փոխանակագիր	25	37 ½

ԲԱՐԻԶ, 8 Ապրիլ

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		98	30
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	29	10
փոց.	»	28	95
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	31	17
Օսմ. Խայս. Պանքա	Ֆր.	594	—
Օսմանիէ	»	—	
Ռումէլի երկաթուղի	»	125	50
Օսմ. մաքսատուն	»	475	—
Օսմ. Ռէժի	»	262	—
Պրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	496	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1075	—
Իտալական Ռանթ	»	102	65
Սպանիական արտաքին	»	86	95
Թրանսվալ	»	143	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	170
Դրամագինչ	»	—	—

ՊԷՐԼԻՆ, 8 Ապրիլ

Ռուպլը	Ֆր.	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	121	20
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	103	70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	305

ՄՈՒԶԻՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 687 ՄԻԼԻՈՆ Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարգի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուգակցեալ դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առաւաւելեան պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՐ, ընդհանուր գործակալ, Խնաքէթ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ՍԻՐՕ ՏԸ ՌԷՖՕՐ ԻՕՏԷ

ԿՐԻՄՕ ԻՒ ԸՆԿ.

SIROP de RAIFORT IODÉ

Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրօ Անթիսքօրպիւթիքի և Մօռիւ ձկան իւղին տեղ՝ աւշականութեան, տժգոյն ու տկարակազմ տղայոց մորթի փշտիկներուն դէմ. ինչպէս նաև վիզի գնտիկները հալեցնելու և ախորժակը բանալու համար։ Փարիզ. 8. Վիվիէն փողոց և բոլոր դեղարանոց մէջ A.

ԱՊԱՐԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կահաւորման յատուկ ամէն տեսակ ապրանաց

Ղալաթիա, Թիւնէլին քովը, Մէրթէպանի փողոց Իդզէթ Փաշա Խանի կից, Թիւ 16

Նոր հաստատուած սոյն մթերանոցներուն մէջ կը գտնուին անգլիական գորգեր, տօգումա եւ Թաւչեայ գործեր, «քէչէ»ներ, «Թիւլ» վարագոյրներ, սփռոցներ, քօրնիշներ, գեղեցիկ մուշամբաներ եւ զանազան տեսակներով ճոխ կերպասներ, մահճակալներ, աթոռներ ու հայելիներ։ Կը վաճառուի յարգոյ հասարակութեան շատ դիւրամատչելի պայմաններով, ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔՈՎ

635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան դրամագլուխը 31 դեկտ. 1898ի

162, 924, 140 ֆրանք

Տարեկան եկամուտ, ապահովագրութիւններ և այլն՝ 31 դեկտեմբեր 1898ին

29, 765, 473 ֆրանք

Ընկերութեան հաստատութեան Թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարմունք, կենսաթոշակ, եւն.

362, 858, 507 ֆրանք

1898 տարւոյն մէջ ընկերութիւնը 6619 բոլիսներ տուած է որոնք 58,680,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Պ. Պ. ԷՏՈՒԸՐՏ ԻՒ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանճըգ փողոց, Ալաւչեճի խան։

Միջնորդներուն յատ. վարձատրութիւն տրուի ըլլայ։

Փոխ-գործակալութիւն. Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի, Պօրտոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Րամսէգ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիս	2400
Թէպըր	3000	Օսայրիս	2250
Բեանորուս	3000	Բէրա	2250
Ծարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասքընի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւլէտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՌԻԹՈԼ և ԸՆԿ. Ռեիթալ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

194 31. Ճէյմս Սդրիթ Լիվրբուլ

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելու դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 »

Ընդհանուր Տնօրէն Ա. ՀԻՐՇՈՒԻՐՋ

Ընդհ. գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՈՐ ՐԷՊՊԷՆ

Ընդարձակ մանրամասնութեանց համար դիմել Ղալաթիա, Քարավիէն վրայ, հին Մաքսատան տեղը, գործակալութեան գրասենեակը։ 524

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ

Տիեզերահռչակ ճամբու

ՁԳՈՒՇԱՑԷՔ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջեցէք և նկատեցէք անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։ 387

ԳԱՐԱՃԻԿԵՐ ՍԱՆՃԸԼԱՐԸ

ԼԵԱՐԴԻ ԽԻԹԵՐ

Անոնք որ դժբախտութիւն ունեցած են լեարդի խիթերուն (գարաճիկէր սանճըլարը) ենթարկուելու, գիտեն որ և ոչ մէկ ցաւ, ո՛չ մէկ խոստում այս խիթերուն չափ սաստկութեամբ կը նեղէ մարդը։ Հիւանդը՝ ցաւերուն սաստկութենէն ո՛չ կրնայ նստիլ, ո՛չ ալ՝ անկողնին մէջ հանգիստ ընել, չարունակ վերմակը կը ճանկռտէ տաք, պաղ քրտինք կը թափէ ու կը հեծէ։

Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք որ այս սոսկալի հիւանդութիւնը հիմա կը բժշկուի օրական երեքէն վեց դեղահատ առնելով։ Ֆրանսայի առաջնակարգ բժիշկներէն Տօքթ. Տիւկա պատրաստած դեղահատները, այսինքն pilules hepatiques du docteur Dugas արդարեւ ամենէն ազդեցիկ դարմանն են այս լեարդի հիւանդութեան զոր կը բուժեն հիմնապէս և ապահովապէս, կարճ ժամանակի մէջ։ Ցաւերուն սաստկացած ատեն օրական վեց, իսկ թեթեւցած ատեն օրական երեք չորս դեղահատ՝ բաւական են հիմնապէս բուժելու լեարդի ամէն տեսակ հիւանդութիւն ու խիթ, մաղձոտութիւն (սաֆրա) և դեղնութիւն (սարըլըգ) և մաղձի ու լեարդի ուրիշ հիւանդութիւնները. ասիկա արդէն փորձուած է հազարաւոր փորձերով։

Կը ծախուի Կ. Պոլիս Պաղչէ գաբուի Բիւզիւքեան դեղարանը։ Սուլթան Համամ Մէգիքի Լինօս և Պօնտիքեանոս դեղի մթերանոցները և ուրիշ ամէն տեղ։

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որէ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումբրիա	8128	Սիբրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէպօ	218
Ուրանիա	7269	Շէրպուրկ	16

Սարակոսա շոգենաւը, նաւապետ Ուիլեմս, ապրիլ 11ին Լիվրբուլէն հոս պիտի ժամանէ ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ ՃՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ Joly et Seagor

Մէյմանէճեան խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց։ 255

ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնեալ 1857ին Արքայական հրովարտակով, կեդրոնատեղի Ընկ. Բէշտ

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Վճարեալ գումարներ	Երաշխաւորութեան գումարներ	Ապահովեալներու գումարներ
332 միլիոն ֆրանք	114 միլիոն ֆրանք	461,03[illegible],390 ֆրանք

Սոյն Ընկերութիւնը կեանքի վրայ կ'ապահովագրէ ամէնէն նպաստաւոր պայմաններով և անմրցելի գիներով։ Ապահովագրութիւն մահուան պարագային, շահաբաժնի մասնակցութեամբ և երաշխաւորուած տոկոսի սակերով։ Ապահովագրութիւն օժիտներու և կենսաթոշակներու համար։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան գրասենեակը Պոլիս Պարնաթեան խան։ Ընկերութեան մասին դիմել Օսմ. Կայս. Պանքայի

Ընդհանուր գործակալ ամբողջ Թուրքիոյ համար

ՈՐԴԻՔ ՆԻՍԻՄ ՊԱՐՆԱԹԱՆԻ

747 81—104

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՑԱԿՈՐԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. արժէքով գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կու տայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մէկ կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ դժուարութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահաւոր մըն է։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէրթ	3607	Տօնկօ	2906	Կրոմնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Տօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արիօսօ	2271	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սբէրօ	1200
Պօրոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրացիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըլինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Կէյրօ	1671	Էլտորատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Կալիբսօ	1337	Էրազօ	1841	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Կամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Կազօ	1094	Ֆինլանտօ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուռնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4532	Լէբանտօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Կլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րոլլօ	1613	Զէրօ	1200
Կոլօրատօ	4235	Կիզանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րոմէօ	1789		

Միֆասօ շոգենաւը, նաւապետ Ուօրտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Ալիֆօ շոգենաւը, նաւապետ Պինկամ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է,

Իպրօ շոգենաւը, նաւապետ Ուէլթքօթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 11ին։

Քլարօ շոգենաւը, նաւապետ Պէլտինկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 20ին։

Կլիօ շոգենաւը, նաւապետ Երնկ. ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 30ին։

Քասբէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Կրէյամ, ամսոյս 23ին Նիւ Եորքէն ընդհանուր վաճառքով հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալը Ֆ. ՀԻԼՖ ԷՆՐԻՁՕՆ

Թիւ 23—24 Քէչէճեան Մելէք խան. Ղալաթիա 477

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵ ՆԱՒԱՑԻՆ ԻՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Գշ. 25/6 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Դշ. 26/7 Իզմիր, Պիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամը 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիաէն (Բորդ-Սայիտ, Եաֆա. Պէյրութ, Թարապըլուսեան.

Եշ. 27/8 Սէվաստաբոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։

Ուր. 82/9 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։

Շբ. 28/10 Տարտանէլ, Այնորոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարապըլուսեան, Պէյրութ, Եաֆա, Բորդ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԻՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԻՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԸ

Ապրիլ 13ին Մինկրէլի Սեւ Ծովէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Ապրիլ 14ին Մինկրէլի, ուղ. Մարսիլիա

Տոմսեր [illegible]։

Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգ 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել [illegible]

516 Թ. ՌԸՅԳՈՒԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԻՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանող շոգ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Արմէնեան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէսթրիան	10500	Արրժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլումպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Կասդոնիան	8000	Ալգօզիըն	2500
Ֆրրճինիան	8000	Լէպանըն	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինծօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինեան	3700	Լիպօլօն	80
Ֆայպիան	3500		

[illegible] 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՅԹՕՆԻՆ

Ղալաթիա, Քարաքէօյի վրայ, [illegible] հին տեղը

800

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի (11)

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԿՈԲԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԺՕՐԺԷԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բ

Գիտէր թէ Ռօպէր այնպիսի մէկը չէր որ ուզէր օգտուիլ դրամական խօսակցութեան մը մէջ տրուած տեղեկութենէն։ Նոյն իսկ չէր յուսար որ անիկա ականջ դնէ դռներուն ետին։

Երիտասարդ քարտուղարը, իր գրասեղանին առջեւ անցած էր արդէն, երբ Պ. Տորժէր ներս մտաւ. գնդապետ Պորիսօֆ առանձինն կը պտըտէր առաջին աշխատութեան սենեակին մէջ։

Այս օտարականը շատ գեղեցիկ մարդ մըն էր, ու իր քիչ մը անճկուն ազնուական կերպարանքովը եւ լայն ուսերովը աչքառու երեւոյթ մը ունէր։ Անոր մէջ ի յայտ կուգար ազնուական մը, որ արիասիրտ զինուորական մըն էր միեւնոյն ատեն։ Թաւ պեխեր, զինուորական կիսամօրուքներ, յոխորտ դիմագիծեր ունէր. ոչ մէկ բան կը պակսէր։

Իր նուրբ եւ մետաքսանման մազերուն մէջ ճերմակ ինկած էր քունքերուն քովերը, բայց դէմքը երիտասարդ կը ցուցնէր. ի՛նչ ալ ըլլար իր ճշմարիտ տարիքը, երեսունըհինգէն աւելի չպիտի կարծէր զայն տեսնող մը։

—Բարի լոյս, սիրելի պարոն, ըսաւ գնդապետը, երկու ձեռքերը բացած դիմաւորելով սեղանաւորը։ Թոյլ տուէք ինծի նախ որպիսութիւնը հարցնելու ձեր գրաւիչ աղջկան, եւ ներեցէք՝ ձեր ճաշը խանգարելուս համար։ Կը վախնամ որ իմ անգաղտնապահութիւնս օրիորդին միտքը անիրաւութեամբ չտօգորէ ինծի նկատմամբ, որովհետեւ չպիտի մխիթարուիմ, եթէ երբեք անհաճոյ թուած ըլլամ անոր։

Այս գգուիչ շեշտով կը խօսէր գնդապետը, ինչ որ յատուկ է Ռուսերուն. իր քաղցր ձայնը երաժշտական թեքումներ ունէր։

—Շնորհակալ եմ, պարոն, պատասխանեց Ալիսի հայրը, բաւական ցուրտ շեշտով մը. աղջիկս քիչ մը տկար է, բայց շատ պիտի զգածուի ձեր շնորհալի յիշումէն։ Կրնա՞մ գիտնալ թէ ինչ բան մեզի կը հայթայթէ ձեր այցելութեան պատիւը։

—Ցեղակարծ շարժառիթ մը։ Սիրելիս, երեւակայեցէք թէ, պաշտօնական հեռագիր մը ստացայ, որով պաշտօն մը կը յանձնուի ինծի. ստիպուած եմ վաղը մեկնելու Բարիզէն։ Ձեր քովը դրամ ունիմ եւ կը...

—Կը փափաքիք ետ առնել։ Պարոն, ասկէ աւելի պարզ բան չկայ, թէեւ սովորութիւն չէ առանց կանխազգոյշ ազդարարութիւն պահանջել այդքան կարեւոր գումարի մը վճարումը։ Ընդհուպ պատրաստել պիտի տամ ձեր հաշիւը, այնպէս որ ատենէն դուրս ելած ատեններդ միասին պիտի առնիք ձեր դրամը։

—Ներեցէք, պարոն, ատոր վրայ չի դառնար խնդիրը, եւ կը ցաւիմ որ սխալ հասկցաք միտքս։ Իմ դրամս ձեր դրամարկղէն աւելի ապէկ տեղ մը չի կրնար դրուիլ. փափաքող եմ որ այդ գումարը ձեր քովը մնայ միշտ։

—Ուրիշ բան չունիք իմ քովս...

—Իմ ուզածս աս է։ Ձեր դրամարկղին մէջ դրած եմ արկղիկ մը՝ որ ընտանեկան թուղթեր ու ներկայացնողին վճարելի տոմսեր կը պարունակէ։ Ճամբորդութեան ձեռնարկելէ առաջ, կ'ուզեմ թուղթերս առնել եւ տոմսերը քովդ ձգել։

—Շա՛տ լաւ։ Այդ արկղիկը պիտի բերեն ձեզի։ Կրնաք վստահ ըլլալ թէ կնիքները անեղծ մնացած են. ձեր տրամադրութեան տակ պիտի գտնուի ան, ուզածնիդ առէք անոր մէջէն։

—Ո՛չ, ո՛չ, հիմա չըլլար։ Այսօր շատ քիչ ատեն ունիմ։ Վաղը առաւօտ պիտի ներկայանամ այն ժամուն երբ ձեր գրասենեակները կը բացուին։

—Լա՛ւ, արկղակալիս իմաց կու տամ առաջուընէ։

—Թերեւս քանի մը հազար ոսկիի ալ պէտք ունենամ։

—Պարոն, մէկուկէս միլիոն ֆրանք ունիք իմ քովս, եւ քիչ մը առաջ պատիւ ունեցայ ձեզի ըսելու թէ այդ գումարը ամբողջովին ձեր տրամադրութեան տակ կը գտնուէր։ Սովորաբար, ընթացիկ պէտքերու համար անհրաժեշտ եղող դրամը միայն կը պահենք հոս, բայց երբեմն ալ կը պատահի որ, ինչպէս այս առտու, երեք միլիոն առի պանքայէն, շահաբաժնի մը վճարման համար՝ որուն պայմանաժամը հասած է. այս երեք միլիոնները դրամարկղիս մէջ կը գտնուին հիմա։

Այն պահուն երբ Պ. Տորժէր կը գեկուցանէր այդ խոշոր գումարը, Ռօպէր տը Բարնոէլ ներս մտաւ, ձեռքը բռնած հեռագիրներու տրցակ մը՝ զոր դասակարգած էր։ Սեղանաւորին գրասեղանին վրայ դրաւ զանոնք, ինչպէս կ'ընէր ամէն օր, ժամը ճիշդ մէկին։

Ռօպէր այնքան տժգունած էր որ գնդապետը հարցուց կիսաձայն.

—Ինչ ունի այս երիտասարդը շատ վրդոված կ'երեւայ։

Պ. Տորժէր չպատասխանեց, ու Պորիսօֆ որ բնաւ չէր նստած ներս մտնելէն ի վեր, պատրաստուեցաւ մեկնելու։ Սեղանաւորը մինչեւ դուռ առաջնորդեց զայն, ու Ռօպէրի քով դառնալով ըսաւ մեղմաձայն.

—Հիմա գանք մեր երկուքին, պարոն քարտուղար։

Պ. Տորժէր չէր սիրեր երկդիմի կացութիւնը։ Մեծ հարստութիւն մը դիզած էր, իր կորովի ու պայծառ դատողութեան շնորհիւ։ Գործի մարդու այդ երկու յատկութիւնները հզօր աջակիցներ կ'ըլլային անհատին, դժնդակ կացութիւններու լուծում մը տալու համար։ Պ. Տորժէր չէր քակեր հանգոյցը, այլ կը կտրէր։

Պ. տը Բարնոէլ իր գործին կուգար իբր քարտուղար, բայց ոչ իբր փեսայ։ Աս էր կարծիքը սեղանաւորին, իր գործերուն զաւակ, որ բնաւ չէր վարաներ որոշում մը տալու եւ զայն անյապաղ գործադրելու մասին։

—Դուրս մի՛ ելլէ՛ք, պարոն, ձեզի հետ խօսելիք ունիմ։

Երիտասարդը, որ իր գրասենեակը կ'երթար, կանգ առաւ եւ սպասեց ղեկուցման մը՝ որուն կը յուսար թերեւս, որովհետեւ իր աչքերուն մէջ կը կարդացուէր տեսակ մը անձկութիւն։

—Կարծեմ թէ, երկու տարիէ ի վեր իմ քովս կը գտնուիք, հարցուց անոր Պ. Տորժէր յանկարծ։

—Այո՛, պարո՛ն, երկու տարիէն մէկ ամիս պակաս, պատասխանեց Ռօպէր, բաւական զարմացած այս սկզբնաւորութենէն։

—Հոս պաշտօնավարելնէդ ի վեր գանգատելու պատճառ մը ունեցա՞ծ էք բնաւ։

—Երբեք, պարոն, ընդհակառակը անհունապէս երախտապարտ եմ՝ ձեր ըրած բարիքներուն համար։ Մինակ էի աշխարհի վրայ, առանց հարստութեան ու աջակցութեան։ Այնպիսի պաշտօն մը յանձնեցիք ինծի, զոր ձեռք ձգել չէի յուսար եւ զոր կրցածիս չափ ի գլուխ հանեցի։ Աւելին ըրիք՝ իմ առջեւս բացիք ձեր տան դռները, եւ հիմա կը խնդրեմ ձենէ հաւատալու թէ կը զգամ ձեր շնորհներուն արժէքը։

—Ըսել է լա՛ւ վարուած եմ ձեզի հետ։

—Այնպիսի վարուելակերպ մը ունեցած էք՝ որուն փափկութիւնը կը գնահատեմ։

—Շա՛տ լաւ։ Աւելի բարեկամի քան թէ ստորադաս պաշտօնեայի տեղ դնելուս համա՞ր է որ ձեր շնորհակալութիւնը եւ երախտապարտութիւնը կը յայտնէք սիրաբանելով աղջկանս հետ։

(Շարունակելի)